

PIŠE PRIHODNOST.

Glasiló Mestne občine Novo mesto,
številka 1, marec 2025

-
- 660 let Novega mesta
 - Individualni sistem zbiranja odpadkov
 - Doživetje stekla v Dolenjskem muzeju

0 naslovnici

Pogled na novomeški Breg, ki ga obdaja dolenska lepota, reka Krka.

KAZALO

3	Uvodnik	23	Aprila poti vodijo v Olimpijski center Novo mesto na prireditve Športno mesto
4	Županova kolumna	24	Pustno rajanje v Novo mesto prineslo sonce
5	Nagrade Mestne občine Novo mesto za leto 2024	24	Razglasili najboljše športnike leta 2024
8	Drobci iz preteklosti Novega mesta	25	Knjižna novost o delu bratov Lapajne
10	APT pripravlja osrednjo prireditev ob 660. rojstnem dnevu Novega mesta	26	O čem sanjajo priseljenke? O istem kot domačinke.
11	Naslednje poglavje investicijskega napredka	28	Intervju: David Imperl, ravnatelj Osnovne šole Drska
12	Novo mesto uvaja individualni sistem zbiranja komunalnih odpadkov	30	Številne elektronske vloge širijo storitve občine
13	CERO-DBK in CeROD – zgodbi o uspehu	31	Mediacija
14	Kronika občinskega sveta	32	Prostor za inovacije in tehnološki napredek v Novem mestu
15	Prispevki svetniških skupin	33	S prostovoljkami v mesto na kavico
18	Novomeški kolaž	34	Priznanja promotorjem zdravega načina življenja
20	Projekt Doživetje stekla 2025 v Dolenjskem muzeju Novo mesto	35	Križanka

Novo mesto

Glasi lo Mestne občine Novo mesto

UREDNIK

Jure Marolt

KOORDINACIJSKI ODBOR

Peter Žunič Fabjančič, Monika Gabrič Simon, Saša Sršen, Urban Kramar, Nataša Jakopin, Sandra Boršič, Mirjana Martinović, Anja Čampa, Nika Fink in Živa Zakšek

NASLOVNICA

Joško Šimic

JEZIKOVNI PREGLED

Marinka Cerinšek, Jožica Jožef Beg

PRODUKCIJA

Para, d. o. o., Ljubljana

SPLETNA STRAN

www.novomesto.si

NAKLADA

13.500 izvodov

IZDAJATELJ

Mestna občina Novo mesto

ZA IZDAJATELJA

župan Mestne občine Novo mesto

MAREC 2025

ISSN C508-4547

> Jure Marolt

MLAJ ZA NOVO MESTO!

Ali bo tudi Novo mesto dobilo svoj mlaj? Vse pogosteje jih srečujem za 18., 30., 40., 50., 60. okroglo obletnico ... Zdi se mi, da je bil mlaj pred leti, desetletji namenjen le za res posebne priložnosti, danes so mnogo pogostejši. Vendar me to ne moti, vsak razlog za dodatno praznovanje je zame pravi. Življenje bi namreč morali slaviti.

Novo mesto si ob svojem 660. rojstnem dnevu sredi Glavnega trga prav gotovo zasluži res velik, ogromen mlaj. Tak, ki seže vse do vrha rotovža. To bi moral biti dan velikega praznovanja za vse Novomeščane. Veselimo se, ker lahko ravno Novemu mestu rečemo dom. Tukaj smo radi, vanj se zelo radi vračamo in drugega si niti ne želimo.

Številni si lastijo najlepša mesta na svetu. Mi smo povsem zadovoljni s tem, da živimo v najlepšem mestu v vesolju. Slišim nergače, ki pozivajo k moji večji objektivnosti, pa mi zanjo ni mar. Ko praznujemo, praznujemo na polno. Tudi če za vas ni, je zame Novo mesto najlepše mesto v vesolju.

Čas praznovanja bi moral biti tudi čas (samo)refleksije: s čim smo ali nismo zadovoljni, kaj vse si še želimo, kaj lahko dosežemo ..., kje smo popolnoma »pogrnil«. V napakah ne vidim nič slabega, ampak nudijo možnosti za izboljšave. Podobno kot človek stremi k temu, da je danes boljši kot včeraj, lahko tudi mesto vedno išče nove priložnosti, da je prijetnejše za vse. V prvi vrsti pa za tiste, ki si ga upravičeno lastijo. Njegove prebivalce.

Pomlad obljublja nov začetek. Res je čudovita, barvita, polna življenja in neustavljiva. Če bi vsak od nas na življenje gledal z barvitimi očali, bi bil svet takoj lepši. Če bi stremeli k temu, da živimo polno življenje, ga nikoli ne bi bili lačni. Če smo neustavljivi, si dovolimo in zmoredno več. Če je bogato zgodovino dolenske prestolnice zaznamovala Novomeška pomlad, pa naj dejanska pomlad vsako leto poskrbi za to, da smo pripravljeni iskati vedno nove rešitve, slediti novim ciljem. Človek, ki se nikoli ne ustavi, je sposoben doseči vse. Prav tako tudi družba, katere del je.

Ta pozni, marčevski pust nas opominja, da si moramo včasih vzeti malo več časa. V tem sodobnem, (pre)hitrem tempu življenje vse preveč pogosto spregledamo tisto, kar je dejansko pomembno. Za vse najboljše stvari v življenju pa je treba znati tudi potrpeti. Tudi če gre za malenkosti, kot je pustni krof. Morda pa ga je pripravila vaša babica, ki se je zanj močno potrudila. Ceni to. Kdor zna ceniti in uživati v malenkostih, bo tudi v navidezni nepomembnostih vsakdana našel mnogo lepega.

Po zimskem spancu je čas za akcijo na vrtu in tudi tisto, ki se dotika osebnostne rasti. Začnimo s praznovanjem, kot se za novo zgodbo tudi spodobi, in sicer udarno. Nadaljujmo in zasledujmo lepe stvari, nasmejane ljudi in zabavne zgodbe. Tudi s težavami se bomo spopadli z nasmehom na obrazu. Odloženi, da se prebudimo z naravo, saj nas potem nič več ne more ustaviti. Komaj čakam, da vidim, kaj se bo iz tega izcimilo.

Vse najboljše, moje drago Novo mesto, na še stokrat toliko!

NARODNI DOM – TEMELJ SKUPNOSTI

Mag. Gregor Macedoni, župan

Leta 1865 je Novo mesto praznovalo 500-letnico ustanovitve mesta. Bili smo del avstro-ogrske monarhije, ki ji je načeloval cesar Franc Jožef. Uradni jezik je bila nemščina. Že nekaj desetletij pred praznovanjem obletnice so se narodna gibanja v monarhiji začela prebujati in od programa Zedinjene Slovenije, ki je zahteval enakopravni status slovenskega jezika v monarhiji, je minilo že 17 let. Novo mesto je imelo gimnazijo, frančiškanski samostan in kolegiatni kapitelj, ki so bili jedro kulturnega in narodnega življenja. Meščani so si ob pomembnem jubileju zastavili nalogo, da postavijo zgradbo, ki bo središče narodnega kulturnega in družbenega življenja. Izgradnja je bila prevelik zalogaj in ob poltisočletnem jubileju mesta so postavili zgolj temeljni kamen. Toda bili so vztrajni in med letoma 1873 in 1885 so postavili prvi narodni dom na slovenskem ozemlju. Gradnjo so financirali sami meščani in večkrat so se znašli v položaju, ko je zmanjkalo denarja. Za uspešen zaključek financiranja gradnje del so izdali tudi obveznice. V Narodnem domu sta najprej delovali čitalnica in knjižnica, kasneje pa je postal sedež številnih društev, med njimi tudi društvo Sokol, zato se Narodni dom pogosto poimenuje tudi Sokolski dom.

Ob koncu lanskega leta, tik pred božičem, je bila podpisana pogodba za celovito obnovo te za Novo mesto in tudi Slovenijo simbolno zelo pomembne stavbe. Stavbe, ki ima status državnega kulturnega spomenika. Stavbe, ki ni tako razkošna, kot so kasneje zgrajeni narodni domovi v Ljubljani, Trstu, Celju ali Mariboru. Toda novomeški Narodni dom je bil prvi. In zrasel je iz skupnosti. In ravno skupnost je tista, ki jo imamo v mislih, ko prenavljamo stavbo novomeškega narodnega doma. Z željo, da bo služila meščanom oz. še širše – občanom. Osrednji del stavbe je dvorana. Dvorana, ki je precej manjša od tiste v Kulturnem centru Janeza Trdine, kamor se je iz Narodnega doma po letu 1977 preselil tedanji Dom JLA. Gostila bo lahko dogodke z med 100 in 150 udeleženci. In dvorano takšne velikosti pogrešamo v novomeški kulturni infrastrukturi.

Boštjan Pucelj

Druga najpomembnejša vsebina bo stalno postavljena muzejska razstava o Leonu Štuklju, izjemnem Novomeščanu, najuspešnejšem slovenskem olimpijcu, velikem Človeku. S tem izpolnjujemo obljubo družini, ki je našemu mestu predala izjemno zbirko Leona Štuklja. Poleg večnamenske osrednje dvorane bo še nekaj manjših večnamenskih prostorov. V obnovljeni Narodni dom bomo skušali umestiti čim več vsebin in dogodkov, ki bodo nadgradili in dopolnjevali že danes bogato kulturno ponudbo Novega mesta.

Prenovo Narodnega doma smo začeli na pragu praznovanja 660-letnice ustanovitve Novega mesta. Prepričan sem, da ne obstaja bolj simbolni projekt ob novi pomembni obletnici dolge prestolnice. Prenovljeni Narodni dom bo pomenil nov kamenček v razvojnem mozaiku današnjega Novega mesta. Predstavljal bo nov kraj ustvarjanja, srečevanja in druženja. In to so temelji skupnosti. Na neki način bo tudi simbolni pomnik praznovanja 660-letnice ustanovitve mesta.

Naši predniki so se za svojo narodno identiteto in s tem tudi za osebno svobodo borili in v ta boj vlagali veliko. Svoj čas, energijo, znanje in denar. Hkrati so tvegali svojo osebno svobodo in nekateri tudi življenje. Dandanes nam za življenje v slovenski državi, kjer je uradni jezik slovenščina, tega ni treba. Pa vendar vse to ni samoumevno in večno. Še toliko bolj v današnjem spreminjajočem in vse bolj nevarnem svetu. Zato se je vredno boriti za skupnost. Za okolje, v katerem bomo lahko produktivno delali in kvalitetno živeli. Za okolje, v katerem bomo ustvarjali ter se srečevali in družili v spoštovanju drugačnosti in različnosti. Za tako Novo mesto se je vredno skupaj potruditi. Več nas bo delovalo v tej smeri, boljše okolje bomo imeli.

Veselim se pomladnih dni ob reki Krki, na Trški gori in Gorjancih in drugod po naši lepi občini. Še posebej pa se veselim srečevanj, ki jih prineseta prebujajoča narava in vse bolj toplo pomladansko sonce.

> Saša Sršen in Maja Gorenc, Mestna občina Novo mesto

NAGRADE MESTNE OBČINE NOVO MESTO ZA LETO 2024

Na Mestni občini Novo mesto sledimo dolgoletni tradiciji nagrajevanja posameznikov, ki s svojim delom pomembno prispevajo k razvoju naše skupnosti. Občinske nagrade za leto 2024 bo ob letošnji 660-letnici ustanovitve Novega mesta prejelo pet zaslužnih občanov in občanov, ki so s svojim znanstvenim, kulturnim in družbenim delovanjem pustili neizbrisen pečat v mestu in širše. Njihovi dosežki ne bogatijo le življenja v mestu, temveč tudi nadaljujejo večstoletni duh napredka in ustvarjalnosti, ki spremlja Novo mesto vse od njegovega nastanka.

NAGRADE MESTNE OBČINE NOVO MESTO

MARJANCA TRŠČINAR ANTIČ

Robert Kokol – FOTO ASJA

Marjanca Trščinar Antič je celotno kariero posvetila ljudem in je ena izmed najbolj predanih ambasadorok turizma v Novem mestu in širše na Dolenjskem. S svojo energijo, strastjo in ljubeznijo do domačega okolja že več kot dve desetletji navdušuje domačine in obiskovalce. Leta 2012 je bila ustanovna članica Turističnega društva Stopiče in osem let njegova predsednica. Aktivno je sodelovala v projektu Po poteh dediščine, pri čemer je predstavljala naravno in kulturno dediščino lokalnega okolja. Na sejmu Alpe-Adria je poskrbela za prepoznavnost Dolenjske, na Rudolfovem splavu pa z likom perice s Krke očarala obiskovalce. Ob slovenskem kulturnem prazniku vsako leto prostovoljno vodi zbrane obiskovalce na raziskovanje kotičkov Novega mesta in njegove zgodovine.

Poleg dela na turističnem področju ohranja povezanost s svojim prvotnim poslanstvom vzgojiteljice. Že leta sodeluje z Osnovno šolo Dragotina Ketteja, učenci te šole so ji ilustrirali pravljico *Zmajček išče prijatelje*. Posnela je vrsto zanimivih in privlačnih oddaj za otroke, na Radiu Sraka pa dvakrat mesečno v živo vodi motivacijsko oddajo o moči pozitivnega razmišljanja. Kot članica društva Skulpte skrbi za razstave, dogodke in prenos znanja o kamnoseštvu na mlajše generacije. Njeno delo obsega tudi pomoč družinam v stiski. S svojim zavzetim delom neutrudno predstavlja regijo, povezuje turistične deležnike in tako prispeva k ohranjanju kulturne dediščine.

NAGRADA MESTNE OBČINE NOVO MESTO

BORUT SIMIČ

Borut Simič je eden izmed najplodovitejših in najbolj priznanih slovenskih arhitektov. V zadnjih štirih desetletjih je pomembno prispeval k razvoju in prepoznavnosti slovenske arhitekture tako na lokalni kot nacionalni ravni. Njegova dela vključujejo inovativne arhitekturne rešitve, ki so močno vplivale na prostorsko identiteto krajev, zlasti v Novem mestu.

Že v gimnaziji in nato med študijem na ljubljanski Fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo je pridobival znanje v Aquarius design studiu svojega strica, oblikovalca Petra Simiča. Samostojno arhitekturno pot je začel v trajni delovni skupnosti Neapolis Novo mesto, od leta 2002 pa vodi svoj arhitekturni biro Neap.

Borut Simič je prejemnik številnih nagrad in priznanj. Med njegovimi lokalno pomembnimi projekti so natečajna dela za pokopališče Srebrniče, Osnovno šolo Drska in Visokošolsko središče Drgančevje, njegov opus pa vključuje tudi prenove javnih objektov v Novem mestu, prizidave, interjerje in novogradnje, kot so most v Ragov log, prenova Kulturnega centra Janeza Trdine, stavba trgovine Labod, prenova Evangelijske cerkve Dobrega pastirja itd.

O prepoznavnosti delovnih naporov arhitekta Boruta Simiča in njegovem prispevku k novomeškemu prostoru priča tudi odločitev Dolenjskega muzeja Novo mesto o postavitvi retrospektivne razstave »Peter in Borut Simič, dialog generacij« z namenom, da splošni in strokovni javnosti predstavi strnjen pregled tako uresničenih kot neuresničenih projektov, predvsem pa omogoči vpogled v presežno strokovno delo in zavezanost iskanju najboljšega pri oblikovanju skupnega prostora.

DR. RISTE ŠKREKOVSKI

Dr. Riste Škrekovski je priznan matematik, ki se ukvarja predvsem s teorijo grafov in diskretno matematiko. Doktoriral je leta 2000 na Univerzi v Ljubljani pod mentorstvom dr. Bojana Moharja. Vodil je tri temeljne raziskovalne projekte, ki jih je financirala Agencija za raziskovalno dejavnost in inovacije Republike Slovenije. V okviru teh projektov se je s sodelavci ukvarjal z različnimi vprašanji kromatične teorije grafov. Je tudi vodja raziskovalnega programa Kompleksna omrežja, ki je med najuspešnejšimi raziskovalnimi programi v Sloveniji. Kot avtor več kot 250 znanstvenih člankov, od katerih jih je veliko objavljenih v vrhunskih revijah, je zelo vpliven v matematični skupnosti, saj z več kot 3000 citati dosega visok znanstveni vpliv (h-indeks 30). Ima široko razvejano mrežo sodelavcev, pri svojem delu je sodeloval z več kot 130 soavtorji, aktiven pa je tudi kot mentor doktorskim študentom.

Dr. Riste Škrekovski je že dolga leta zaposlen na Fakulteti za informacijske študije v Novem mestu in s svojim delom pomembno prispeva k njeni prepoznavnosti in ugledu v mednarodni skupnosti. Z dobrim vodenjem že omenjene programske skupine omogoča sodelavcem širitev mreže sodelavcev, dvigovanje kakovosti raziskav in večjo znanstveno produktivnost.

TRDINOVA NAGRADA

TOMISLAV JOVANOVIĆ - TOKAC

Tomislav Jovanović - Tokac je eden izmed najvidnejših slovenskih ustvarjalcev sodobne glasbene umetnosti, njegovi uspehi pa so v slovenskem in mednarodnem prostoru prepoznavni že več kot petindvajset let. V skoraj štirih desetletjih je ustvaril dragocen opus, ki danes sodi v antologijo sodobne slovenske glasbe 21. stoletja.

Kot najstnik je v rodnem Karlovcu ustanovil prvo glasbeno skupino Chorus, prvi album z avtorsko glasbo pa je posnel v poznih 80-ih letih s hrvaško skupino Magnusi. Zaradi vojne na Hrvaškem se je leta 1991 preselil k starim staršem v Novo mesto. Kmalu po prihodu je osnoval glasbeno skupino Mercedes Benz, leta 1996 pa skupino Dan D, ki je močno zaznamovala slovensko rokovsko sceno. Tomislav Jovanović - Tokac je avtor večine besedil skupine Dan D, njegovo delo pa vključuje tudi avtorsko produkcijo za druge glasbenike in mentorsko delo z mladimi, še neveljavljenimi glasbeniki in zasedbami. Kot avtor glasbe je sodeloval z mnogimi slovenskimi režiserji in režiserkami, med drugim tudi v produkcijah Anton Podbevšek Teatra. Leta 2023 je v sodelovanju z Emanuelo Montanič izdal solo album Čudež. Tokac je kot posameznik ali član glasbene skupine Dan D prejel številne nagrade in priznanja. Njegovo umetniško delo presega zgolj delovanje in uspeh njegove zasedbe Dan D, saj je s solističnimi nastopi in dueti s priznanimi slovenskimi in tujimi glasbeniki ustvaril vrsto kulturnih presežkov. Sodeloval je na številnih državnih prireditvah, ki so bile predvajane na RTV Slovenija, in na dobrodelnih koncertih za otroke in ranljive skupine.

META MATIJEVIČ

Meta Matijević je zaključila študij zgodovine in umetnostne zgodovine na Filozofski fakulteti v Ljubljani ter se zaposlila v Arhivu Republike Slovenije. Kasneje je delala v Dolenjskem muzeju Novo mesto, kjer je med drugim vodila oddelek za kulturno zgodovino. Pri delu v muzeju se je osredotočila na urejanje muzejske dokumentacije, v sodelovanju z Narodnim muzejem Slovenije pa je pripravila razstavo o železnarni na Dvoru. Leta 1986 se je zaposlila v Zgodovinskem arhivu Ljubljana, Enoti za Dolenjsko in Belo krajino v Novem mestu, kjer je s natančno, vztrajno in z logičnim sklepanjem uspešno urejala in raziskovala arhivsko gradivo, pri čemer se je posebej posvetila fondu »Mestna občina Novo mesto«, ki obsega gradivo od leta 1621 dalje. Objavila je številne članke o zgodovini Novega mesta, podkrepljene s citati iz izvirnih virov.

Njena monografija Novomeške hiše in ljudje, ki je nastajala ob urejanju fonda Mestne občine Novo mesto in tudi drugih fondov, obravnava arhitekturo, mestno samoupravo, gospodarsko zgodovino in demografsko preteklost Novega mesta. Knjiga vključuje katalog 272 hiš mestnega jedra in zemljevid z vrisanimi hišami. Postala je dragocen vir za raziskovalce in prebivalce Novega mesta, hkrati je temeljno in neprecenljivo zgodovinsko delo Novega mesta, njena vrednost pa se za mesto ter za Novomeščane z leti še utrjuje in dokazuje. Meta Matijević je za to delo prejela Aškerčevo priznanje in postala častna članica Slovenskega arhivskega društva. Njeni prispevki so tako izjemen prispevek k raziskovanju in poznavanju zgodovine Novega mesta.

DROBCI IZ PRETEKLOSTI NOVEGA MESTA

Ustanovitev: 7. april 1365

Ime: 1365 Rudolfswert, 1783 Neustädtl, 1865 Rudolfswerth, Rudolfovo, 1918 Novo mesto

Simbol: podoba ustanovitelja Rudolfa IV. Habsburškega

Vojvoda Rudolf IV. Habsburški je 7. aprila 1365 izdal listino, s katero je novonastali naselbini podelil številne privilegije, ki so omogočili postopen nastanek in razvoj mesta.

Do začetka 20. stoletja se Novo mesto (z redkimi izjemami) ni širilo izven meja mestnega obzidja. Število hiš se je gibalo med 272 (v začetku 16. stoletja) in 242 (ob koncu 19. stoletja). Iz popisov v začetku 19. stoletja je razvidno, da je imelo mesto tedaj približno 1200 prebivalcev, proti koncu stoletja pa je naraslo na skoraj 2000 prebivalcev. Od druge polovice 20. stoletja je mesto doživelo največjo gospodarsko rast v svoji zgodovini in posledično tudi rast števila prebivalcev.

ODHOD ODPOSILANCEV NOVOMEŠKIH OBČINSKIH OBLASTI NA DUNAJ

Državna uprava je bila v Avstrijskem cesarstvu hierarhično organizirana. Okrajni glavar je bil posrednik med občinsko oblastjo, deželno in državo. Kadar pa so presodili, da je kakšna stvar res zelo pomembna za Novo mesto, so izvolili odposlanca, ki so odšli na Dunaj do ustreznih organov ali do cesarja. To se je zgodilo ob praznovanju 500-letnice mesta, ko so prosili za spremembo imena, drugič v zvezi z gradnjo dolenske in belokranjske železnice ter slednjič v zvezi z gradnjo nove gimnazije.

PRVIČ NA SLOVENSKEM

V Novem mestu je bila 6. januarja 1848 prvič v slovenskem jeziku odigrana gledališka igra Ta veseli dan ali Matiček se ženi. Avtor Anton Tomaž Linhart jo je napisal leta 1790, vendar je bilo uprizorjanje prepovedano, ker se je norčeval iz obstoječega fevdalno-monarhičnega družbenega reda. Kljub cenzuri so v Novem mestu prav na začetku revolucionarnega leta predstavo /uprizorili dvakrat.

Novomeški tiskar Janez Krajec je izdal prvi ponatis Slave vojvodine Kranjske. Obsega 3.532 strani, 24 prilog in 528 ilustracij. Ponatis je izdal v letih 1877 do 1879 postopoma v zvezkih, ki so obsegali 48 strani. Zapisal je, da so Valvasorjevo delo tiskali v hiši pod Križatijo, kjer je stanoval in tiskal, preden je kupil hišo na današnji Rozmanovi ulici.

PRVI NARODNI DOM NA SLOVENSKEM LETA 1875

Narodni domovi so reprezentančne stavbe slovenskih narodnih društev, ki so jih gradili na Slovenskem po češkem vzoru. Simbolnega pomena, ki ga ima naš narodni dom v zgodovini Slovencev, se še danes ne zavedamo. Narodni dom je postal središče društvenega in družabnega dogajanja v Novem mestu. Različna društva so prirejale predavanja, gledališke predstave,

Borut Peterlin

Prepis privilegijske listine Novega mesta, Dunaj/Novo mesto, 7. april 1661.
Hrani: Dolenjski muzej Novo mesto.

Stara mestna hiša je stala na mestu današnje mestne hiše, ki je bila zgrajena leta 1905.
Hrani: Dolenjski muzej Novo mesto.

Prvi narodni dom na Slovenskem, 1875. Leta 1925 so ga preimenovali v sokolski dom.
Hrani: Dolenjski muzej Novo mesto.

pasijonske igre, pevske in instrumentalne nastope, recitacijske večere, plese, maškarade, veselice, dobrodelne prireditve itd.

NOVOMEŠKE CERKVE

V preteklih stoletjih je bilo v mestu več cerkva. Kot najstarejša se omenja cerkev sv. Antona, po 17. stoletju imenovana tudi cerkev sv. Florijana, ki je do leta 1883 stala na mestu današnjega Florjanovega trga. Srednjeveška je bila tudi cerkev sv. Martina, imenovana tudi »špitalska cerkev«, na prostoru današnje Knjižnice Mirana Jarca. Porušena je bila leta 1779. Cerkev sv. Jurija je lepo vidna na Valvasorjevi upodobitvi Novega mesta in je po mnenju Mete Matijević stala na današnjem vrtu pred stavbo Mej vrti 2. Ista raziskovalka preteklosti mesta meni, da je bila cerkev sv. Katarine zgrajena pred letom 1664,

Pogled na Novo mesto z Marofa, kjer je potekala mestna vpadnica do konca 19. stoletja, ko je bila zgrajena nova cesta proti Bršljinu. Jožef Wagner, 1847.
Hrani: Dolenjski muzej Novo mesto.

Člani novomeške igrske skupine, ki so igrali na odru Narodnega doma.
Hrani: Dolenjski muzej Novo mesto.

Godba novomeške meščanske garde je bila nepogrešljiva pri vseh osrednjih prireditvah v Novem mestu, ki so jih prirejale občinske in cerkvene oblasti ter številna društva. Hrani: Dolenjski muzej Novo mesto.

kot je zapisal Valvasor, saj se je ulica na tem mestu že pred tem letom imenovala po omenjeni svetnici. Leta 1794 je cerkev pogorela. Stala je na zelenici nasproti današnje knjižnice. Na območju Novega trga sta v preteklosti stali od leta 1672 do 1786 kapucinska cerkev in od leta 1856 do 1938 pokopališka kapela.

Danes stojita v mestu le še stolna cerkev sv. Nikolaja in frančiškanska cerkev sv. Lenarta.

Procesija na Glavnem trgu v Novem mestu, 1897.
Hrani: Dolenjski muzej Novo mesto

Spominski letak ob praznovanju 500-letnice Novega mesta, Novo mesto, 1865.
Hrani: Dolenjski muzej Novo mesto.

Osrednji prireditveni prostor v preteklih stoletjih je bil Glavni trg. Slovesnost ob blagoslovitvi nove zastave meščanske garde, 1875. Foto: Josef Saller.
Hrani: Dolenjski muzej Novo mesto.

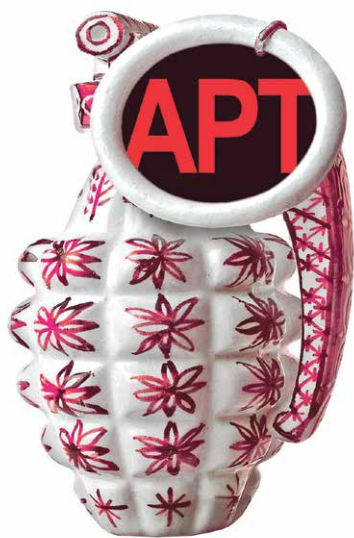
Grb Novega mesta s podobo ustanovitelja mesta. Grb je naslikan na kovinski plošči in je visel na pročelju stare mestne hiše.
Hrani: Dolenjski muzej Novo mesto.

Borut Križ

APT PRIPRAVLJA OSREDNJO PRIREDITEV OB 660. ROJSTNEM DNEVU NOVEGA MESTA

Ob tej priložnosti je nekaj svojih misli strnil ravnatelj Anton Podbevšek teatra, Matjaž Berger, avtor osrednje prireditve ob jubileju dolenske prestolnice, ki bo na sporedu sredi maja na novomeškem Glavnem trgu.

Anton Podbevšek Teater

Venomer se polni neizmernost s časom, ki odnaša s seboj človeška dejanja, dela ljubezni in sovražstva, dela iz vekovite želje po odrešenju, dela iz nemira in strahu pred zevajočo praznoto veselja, dela iz kipeče premoči, pa tudi dela, ki so hvalnice, s katerimi se strmeč človek klanja najdenemu.

Drevo raste v času: v soncu in mesečini in se v viharju krivenči spet k zemlji, iz katerega ga poganja kvišku notranja sila ... In nekoč se zdravo drevo razpne v višave in širjave veličastnega miru in tedaj je kakor živ spomenik premagavca zemlje, ki jo je preoral s svojimi koreninami in izsrkal sokove za rast pod zvezde, ki bde nad krošnjjo najvišjega vzgona.

Viharji so krivenčili drevo. Zdravje se je upiralo bolezni in zdravje je zmagalo. Boj med boleznijo in zdravjem pa se je bil v svetu notranjih podob, kakor jih gleda in

doživlja samotar v temni celici, zakaj ukazano je, da morajo nekateri šele iskati, kar so drugi našli že ob rojstvu. Ali tistemu, ki je našel, je dodeljeno večje veselje, saj se tudi slepi, ki izpregleda, na vso moč začudi razodetemu stvarstvu, ki je videčemu malokdaj razodeto.

Bolniku je ves svet nered, ki ga ne bo nihče spravil v red, zdravje pa je spoznanje reda in je volja pomagati urejevati časni nered, zakaj od vekov je določeno, da bodi človek več kakor prst, rastlina ali žival. Človek, ki je v njem delež zemlje, rastlin in živali, da bi jih čutil, bodi zvest čuvar svetlobe ...

Tam je Novo mesto, pričetek poti: naj bo lep spomin na tisto bolezen. Da je bila bolezen? O, ali ni marsikdaj zdravje iz bolezni, kakor privre žeja po svetlobi samo iz teme ... Glej sebe v Novem mestu, prispodobi svoje duše, ki se je motala iz globeli ...

Ta odlomek iz romana Mirana Jarca **Novo mesto** je preslikava – pa tudi forma viva – v človeka, ki mu Novo mesto šele čisto nazadnje pomeni zgolj poimenovanje za krajevno ime. Potrebni so nam vstajenje besed {Šklovski} in konsi {Kosovel}, za drugačno branje časa in prostora, ki omogočajo, da slišimo, čutimo, mislimo razliko in identiteto in razumevanje, da napredek v premikih ni kontinuiteta, ampak diskontinuiteta ... Mladen Dolar v spisu Slovenska nacionalna identiteta in kultura – navodila za uporabo – pravi: »Za vsako identiteto, vredno tega imena, je potrebno določeno dejanje, tako na individualni kot na kolektivni ravni, ki terja odmik od dotlej znanega in „našega“, prerezanje niti, ki nas vežejo na korenine, potujitev dotlej domačega ... Varo zavetje domačnosti in tradicije zanesljivo vodi v izneverjenje identiteti, nasprotno pa jo lahko drži pri življenju le pogum, da z njo presekamo ...«

Tudi zato je Novo mesto sinonim za novo mesto izumljanja novega {pomislmo na dnevne inovacije Krkinih znanstvenikov in raziskovalcev}, kreiranja, ime svoje lastne izpolnitve, ime memoriranja nešteti podob ali figur, ki so ob rečni strugi Krke ali ob pobočjih, ki se vzpenjajo nad njo, naplastili mnoge sekvence ali reze v načinih, ki so očišča bivanja zaznamovale s svojo singularnostjo.

Edvard Kocbek neke pravi, da je zgodovina pogled sedanjosti v preteklost in njena usmerjenost v prihodnost. In ker je preteklost simbolnih slovesnosti ob 650-letnici slavnega slovenskega mesta prezentirala usmerjenost v preteklost, je čas, da ga usmerimo v prihodnost, v sanje, ideje, utopije in strategije ...

Kot sta čezsegajoča popotnika, gornika in misleca gora in gorstev – Vanja Furlan ali moj sijani dijak Andrej Markovič – iskala izpolnjenje duha, logike srca, idej, spominjanj, utopij na vertikalah številnih poti, kjer se je Novo mesto, prispodoba njune duše, motala iz globeli in postajala veličastno bitje moči, poguma, vsemogočne razsežnosti, o čemer pričajo vrhovi, s katerimi sta se na[d]grajevala in radostila ... Prav njuna iniciacija ideje, poguma in diskontinuitete me inspirira pri postavitvi scenarija za 660-letnico Novega mesta, ker pravi mejniki prihajajo iz prihodnosti, prava dejanja pa nastajajo v sedanjosti ... Zakaj vedno obstaja demarkacijska črta med željo, ki jo izpolnjujemo in naseljujemo z odkrivanjem in razvijanjem novega, in zamaškom, ki je bodisi obramba starega, bodisi plagiiranje ali privzemanje drugih praks ...

Oziroma, kot pravi Miran Jarc, tam je Novo mesto, pričetek poti ...

NASLEDNJE POGLAVJE INVESTICIJSKEGA NAPREDKA

Kot pravita ime in zgodovina Novega mesta, je naše okolje vedno izstopalo po novih pridobitvah in dosežkih. Svetli začetki razvoja so se začeli že pred 660 leti z ustanovitvijo mesta na neposeljenem pobočju okljuka reke Krke, danes pa ga z investicijskim vzponom nadaljujemo na Mestni občini Novo mesto. Visoko kakovost bivanja ohranjamo kot vodilo v sedanjih in prihodnjih projektih v mestu in na podeželju, z njimi pa napovedujemo dodatne zmogljivosti v vrtcih in šolah, sodobne površine za šport in prostore za kulturo, redno urejamo tudi komunalno in prometno infrastrukturo.

V mestnem jedru letos pričakujemo začetek celovite prenove **mestne tržnice**, nedaleč stran pa se že odvija več desetletij težko pričakovana obnova **Narodnega doma**, v katerem sta od nekdaj sobivala šport in kultura, v spominih marsikaterega občana pa še živi kot mesto druženja. Vlogo družbenega magneta bo po obnovi, ki se bo zaključila prihodnje leto, ponovno zavzel kot nekdanji in v dvorano sprejel tudi do 100 gostov, z razstavo Dolenjskega muzeja Novo mesto pa bo zaživel poklon velikanu športa Leonu Štuklju. Nove podobne bodo deležne tudi športne površine **Urbanega parka Loka**, kjer bomo že letos začeli z ustvarjanjem prostora, ki bo ob reki Krki združeval košarkarje, atlete, odbojkarje in plezalce, dodatne ozeleinitve, urejeni dostopi do reke in tribune pa bodo pritegnili tudi sprehajalce in gledalce.

S projekti sledimo pozitivni demografski sliki in staro šolo v Gabrju preurejamo v nov **dvooddelčni vrtec**, ki bo sprejel 38 malčkov, razširitev bo dočkal še **Vrtec Labod** v Ločni, kjer bo v prihodnjih letih zrasla še nova stanovanjska soseska, nove prostore v prizidku pa bomo za učence in zaposlene letos začeli graditi v **Osnovni šoli Šmihel**. Za povezovanje skupnosti si prizadevamo tudi z načrtovano ureditvijo **vaškega središča v Otočcu**, kjer do sedaj ni bilo jasno izraženega družbenega prostora, zato si v prihodnjih letih za razvijajoči kraj želimo ustvariti trg, ki bo ob krožišču smiselno prepletel območja na obeh straneh prometnice, hkrati pa krajane varno vabil tudi do reke Krke.

Na področju cestne in komunalne infrastrukture nadaljujemo izgradnjo novih vodovodnih odsekov pod hmeljniškim gričem, kar bo občanom zagotovilo zanesljivo oskrbo s pitno vodo, gradnjo tamkajšnje čistilne naprave in povezovalne ceste pa smo že zaključili.

Prenavljamo mestne vpadnice, kjer trenutno poteka rekonstrukcija **Seidlove ceste** med Cankarjevo ulico in Plavo laguno, tej fazi pa bo že letos sledila tudi naslednja faza prenove do Ločenskega mostu. Načrtujemo tudi prenovo odseka **Ljubljanske ceste** med železniško postajo

in Šmihelskim mostom, nove površine ob cestišču pa bodo pridobili še **na Zajčjem Vrh**, kjer bomo uredili pločnik in javno razsvetljavo. Peščem in kolesarjem bomo namenili naslednjo etapo poti **ob Težki vodi** do Mordaxovega sprehajališča in povezavo **od Mačkovca do Sevnega**.

NOVO MESTO UVAJA INDIVIDUALNI SISTEM ZBIRANJA KOMUNALNIH ODPADKOV

Komunala Novo mesto bo na območju Mestne občine Novo mesto v letih 2025 in 2026 postopoma uvedla individualni način zbiranja komunalnih odpadkov, pri čemer bo vsako gospodinjstvo imelo po en zabojnik za mešane komunalne odpadke, odpadno embalažo in biološke odpadke, ostale kategorije odpadkov pa se bodo zbirale na skupnih ekoloških otokih. Ta sprememba bo prinesla lažje in boljše ločevanje odpadkov, s čimer bomo prispevali k učinkovitejšemu recikliranju ter čistejšemu okolju.

tudi na vinogradniških območjih. S tem bo omogočeno lažje in preglednejše ločevanje, kar bo prispevalo k učinkovitejšemu ravnanju z odpadki.

POSTOPEN PREHOD NA NOVI SISTEM

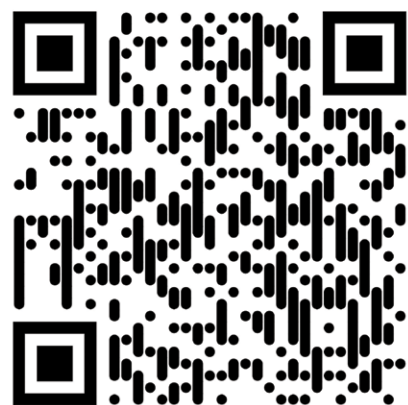
Prehod na individualno zbiranje bo potekal postopoma po krajevnih skupnostih in bo trajal približno eno leto. V tem obdobju bo Komunala Novo mesto gospodinjstvom zagotovila ustrezne zabojnike ter vas seznani z urnikom in mestom prevzema odpadkov. Na dan odvoza boste morali uporabniki zabojnike postaviti na določeno prevzemno mesto ob javni cesti ter jih po izpraznitvi vrniti na svoje zbirno mesto.

VSAK LAHKO PRISPEVA K ČISTEJŠEMU OKOLJU

Ločevanje odpadkov ne zahteva veliko truda, a prinaša pomembne koristi za našo skupnost in prihodnje generacije. K temu lahko pomembno prispeva tudi ustrezna organizacija domačega prostora, kot so ločeni smetnjaki v kuhinji, na balkonu, v garaži ali shrambi. Z razmislekom, kje v vašem gospodinjstvu nastaja največ odpadkov, in smotno razporeditvijo košev za različne odpadke si lahko olajšate vsakodnevno ločevanje, s slednjim pa izboljšate tudi vaš ekološki odtis.

Z majhnimi spremembami v naših navadah lahko skupaj ustvarimo velik pozitiven učinek. Poskrbimo za pravilno ločevanje in prispevajmo k boljši prihodnosti in čistejšemu okolju!

Preverite, v kateri zabojnik sodi posamezni odpadek.

Z naraščajočo potrošnjo se povečuje količina odpadkov, ki jih proizvajamo, naravni viri pa so omejeni. Zato je nujno, da z odpadki ravnamo odgovorno. Evropska unija si je zadala ambiciozne cilje – do leta 2025 moramo ločeno zbrati vsaj 55 % odpadkov, do leta 2030 60 %, do leta 2035 pa 70 %. V naši občini letno ločeno zberemo 52 % komunalnih odpadkov; da bi dosegli okoljske cilje Evropske unije, pa je ključnega pomena dosledno ločevanje odpadkov že pri izvoru – v vsakem gospodinjstvu.

KAJ PRINAŠA NOVI SISTEM?

Novomeška gospodinjstva trenutno odpadke odlagata na ekoloških otokih, na katerih se nahajajo zabojniki za mešano embalažo, papir in karton, steklo, biološke odpadke, mešane komunalne odpadke in ponekod tudi za odpadno jedilno olje. Z novim individualnim sistemom boste v gospodinjstvih prejeli svoje zabojnike za ločeno zbiranje:

- mešane embalaže,
- bioloških odpadkov,
- mešanih komunalnih odpadkov.

Na ekoloških otokih bodo še naprej na voljo zabojniki za papir, karton ter odpadno steklo, ponekod pa še zbiralniki za odpadno jedilno olje, gospodinjstva pa se bodo lahko odločila tudi za lasten kompostnik.

Prehod na individualni način zbiranja bo v podobni obliki kot za enostanovanjske stavbe uveden tudi v večstanovanjskih objektih. Za vsako stavbo oziroma gospodinjstvo bodo na voljo določeni zabojniki, v katere boste uporabniki oddajali svoje komunalne odpadke. Podoben sistem bo uveljavljen

CERO-DBK IN CEROD – ZGODBI O USPEHU

Sedaj bomo natančneje pogledali še v zakulisje življenja odpadkov. Največ o tem zagotovo vesta naša sogovornika – to sta Robert Novak, direktor podjetja CERO-DBK, in Albin Kregar, direktor podjetja CeROD.

arhiv CERO-DBK

Kaj se zgodi z napačno odvrženim odpadkom? Recimo, če plastenko vržemo med mešane komunalne odpadke?

RN: Če plastenko vržete med mešane komunalne odpadke, bo ta s smetarskim vozilom prišla na lokacijo objekta za mehansko biološko obdelavo odpadkov v Leskovcu, ki je v lasti podjetja CERO-DBK, d. o. o. V mešanem komunalnem odpadku bo šla plastenka skozi proces biološke stabilizacije (čeprav se plastenka ne stabilizira) ter mehanske obdelave z izločanjem in ločevanjem po velikosti. Plastenka na koncu konča v odpadku s št. odpadka 19 12 12 oz. v t. i. lahki frakciji. Nato lahko frakcijo prevzame pogodbeni predelovalec, ki jo dodatno obdeli (zmelje, preseje, loči PVC ...) ter pripravi za energetsko izrabo oz. sežig.

Če bi bila plastenka pravilno odvržena, bi bila njena pot prek zbiranja do predelovalcev ločeno zbrane embalaže, kjer bi se plastenka izločila kot plastika, primerna za recikliranje. Tega iz mešanih komunalnih odpadkov ne moremo narediti zaradi prevelike vsebnosti nečistoč (onesnaženosti).

Kaj lahko podjetje CERO-DBK neposredno pridobi z učinkovitejšim ločevanjem odpadkov?

RN: V vsakem primeru vedno pridobijo občani in okolje. Podjetje CERO-DBK z učinkovitejšim ločevanjem odpadkov pridobi mešane komunalne odpadke, ki so po sestavi preprostejši in predvsem cenejši za obdelavo. Zgoraj omenjena lahka frakcija po sestavi predstavlja večji del napačno odloženih odpadkov (papir, plastična embalaža, folije ...). Drugi del mešanih komunalnih odpadkov, ki so po vsebnosti prevladujoči in neprimerni, so biološki odpadki. Če bi bili biološki odpadki zbrani ločeno, bi pot zaokrožili prek predelave (kompostiranja) in končali svojo pot v proizvodni – kompostu. Če pa so biološko razgradljivi odpadki v mešanih komunalnih odpadkih, jih je treba obdelati – stabilizirati ter nato odložiti na odlagališču nenevarnih odpadkov. Neobdelani biološki odpadki predstavljajo v odlagališču težavo zaradi kasnejše razgradnje, zaradi česar se deponija poseda ter posledično posedanjem deponije ter nastajanjem deponijskega plina – metana, ki je za okolje (z vidika tople grede) zelo škodljiv.

Kakšna so pričakovanja od te skupne zgodbe? Je lahko za zgled ostalim?

RN: Pričakovanja so predvsem povezana z zagotavljanjem dolgoročne trajnosti in učinkovite obdelave odpadkov na lokalni ravni, z zmanjšanjem odvisnosti od drugih regij in podjetji ter z večjo avtonomijo v procesu ravnanja z odpadki. Uspešna implementacija tega projekta ne bo koristila samo občinam Dolenjske in Bele krajine, ampak bo služila tudi kot zgled za druge regije v Sloveniji in širše. Z zglednim izvajanjem lokalnega reševanja vprašanj ravnanja z odpadki lahko spodbudimo širše spremembe v okoljski politiki, večjo ozaveščenost med prebivalci in povečano odgovornost v ravnanju z odpadki.

Novi objekt z letno zmogljivostjo obdelave 25 tisoč ton odpadkov bo Dolenjski in Beli krajini omogočil avtonomno predelavo odpadkov. Zakaj je to tako pomembno?

RN: Avtonomnost na kateremkoli področju je vedno dobrodošla in pomembna. Na področju ravnanja z odpadki za prebivalce dolenjsko-belokranjske regije to pomeni zagotovljeno lastno obdelavo, konkurenčnejšo ceno ter manjšo odvisnost od zunanjih dejavnikov, kot so prevoz odpadkov v druge regije ali države. To omogoča boljše obvladovanje odpadkov, večjo učinkovitost ter zmanjšanje okoljskega odtisa, saj se odpadki obdelujejo bližje njihovem izvoru. Avtonomnost pri predelavi odpadkov prav tako omogoča lažje izpolnjevanje okoljskih ciljev in predpisov, saj se lahko bolje spremlja in optimizira postopek reciklaže in zmanjšanja količine odpadkov, ki končajo na odlagališčih. Vse to prispeva k bolj trajnostnemu in odgovornemu ravnanju z odpadki v lokalni skupnosti.

Kako v praksi poteka sodobna obdelava odpadkov?

RN: Bistvo obdelave odpadkov je biološka stabilizacija, ki pa se tekom časa ni bistveno spreminjala. Pomembno je, da mikroorganizmom zagotovimo optimalne pogoje za rast in razmnoževanje, s tem pa dosežemo hitrejšo in učinkovitejšo obdelavo/stabilizacijo biološkega dela odpadkov. Na mehanskem delu pa obstaja več opcij obdelave, kot so trenutno najmodernejši roboti za ločevanje posameznih materialov, ki delujejo na podlagi umetne inteligence ali nekoliko starejši optični separatorji in izločevalci nemagnetnih kovin. V podjetju CERO-DBK zaradi relativno majhne letne količine obdelanih odpadkov investicija v opremo za proizvodnjo trdnega alternativnega goriva ni bila ekonomsko smiselna, zato se je tudi ni izvedlo. Predelavo v goriva izvaja zunanji pogodbeni izvajalec.

Kaj lahko podjetje CeROD neposredno pridobi z učinkovitejšim ločevanjem odpadkov?

AK: Z učinkovitejšim ločevanjem odpadkov v prvi vrsti in neposredno pridobi največ povzročitelj le-teh. Podjetje iz naslova bolje ločenih in še dodatno obdelanih odpadkov zapolni manj odlagališčnega prostora, kar pomeni podaljšano dobo obratovanja in varnost v daljšem obdobju – ne glede na razmere ali omejitve na trgu odpadkov. Vpliv na okolje, ob razgradnji odpadkov v odlagališču, je ob pravilnem ločevanju in naknadni obdelavi zelo zmanjšan.

KRONIKA OBČINSKEGA SVETA

NOVEMBER 2024–FEBRUAR 2025

STRATEGIJA PREHODA NA INDIVIDUALNI NAČIN ZBIRANJA KOMUNALNIH ODPADKOV; VKLJUČITEV NOVIH OBČIN V SKUPNO OBČINSKO UPRAVO

Občinski svet je potrdil predlog spremene Odloka o ravnanju s komunalnimi odpadki, ki v letu 2025 napoveduje spremembo obstoječega integralnega sistema, ko več gospodinjstev oddaja odpadke na skupnem prevzemnem mestu, v individualni sistem zbiranja, ko bo vsako gospodinjstvo zbiralo odpadke v lastnih zabojnikih. S tem bo Komunala Novo mesto lahko povečala delež pravilno ločenih odpadkov, novomeška občina pa bo na ta način poskrbela za višje standarde kakovosti bivanja občanov.

Občinski svet je potrdil vključitev občin Šentjernej, Šmarješke Toplice in Kostanjevica na Krki v Skupno občinsko upravo občin Dolenjske in Bele krajine, ki bo po novem naloge opravljala za dvanajst občin.

NOVA GENERACIJA ŠTIPENDISTOV

Mestna občina Novo mesto od leta 2016 podeljuje izredne štipendije, saj želi podpreti in nagraditi perspektivne mlade v Novem mestu, ki na različnih področjih dosegajo izjemne dosežke. V vseh letih je novomeška občina podprla že devet mladih, ki so že zaključili šolanje in uspešno nadaljujejo svoje poti na različnih področjih, poleg njih pa je aktivnih še sedem štipendistov s področja glasbe, športa, znanosti in drugih področij. V letošnjem šolskem letu se štipendistom iz predhodnih let pridružujeta študentka filozofije Zigi Omerzel, ki se udeležuje tudi v študentskem filozofskem društvu in se ukvarja z umetnostjo, ter Sara Mihalič, ki je uspešno zaključila študij 1. stopnje in ob nadaljevanju izobraževanja na Fakulteti za računalništvo in informatiko še vedno izkazuje izjemne dosežke na študijskem in glasbenem področju.

STRATEGIJA DOLGOŽIVE DRUŽBE IN DRUGI DRUŽBENI NAČRTI

Svetniki so na zadnji letošnji seji sprejeli Strategijo dolgožive družbe za

obdobje od 2025 do 2035, zasnovano tako, da poudarja pomen starajoče se družbe v najširšem smislu. Oblikovana je na konceptu aktivnega staranja, ki poudarja družbeno vključenost, aktivnost in udejstvovanje v vseh življenjskih obdobjih, jasno pa definira tudi cilje lokalne skupnosti za celostno podpiranje konkretnih potreb starostnikov. Potrdili so predlog Letnega programa športa v Mestni občini Novo mesto, na podlagi katerega v letu 2025 športnim programom in naložbam na področju športa namenijo 2,2 milijona evrov, ter predlog dopolnjenega Odloka o organiziranju Gasilsko-reševalnega centra Novo mesto. Razveljavili so prejšnji in sprejeli nov Odlok o ustanovitvi Sveta ustanoviteljic javnega zavoda Zdravstveni dom Novo mesto, potrdili pa še Letni načrt varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami za leto 2025, poročilo Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu v Mestni občini Novo mesto v letu 2024 in program dela istega sveta za leto 2025.

POTRJEN ODLOK O OPPN LABOD

Potrdili so dopolnjen Odlok o občinskem podrobnem prostorskem načrtu Labod, prostorski akt, ki bo zasebnemu investitorju v prihodnjih letih omogočil gradnjo več novih objektov na območju nekdanje tovarne Labod v Novem mestu. Del celovite prenove bodo med drugim večstanovanjske stavbe s 350 novimi stanovanji in poslovnimi prostori ter nova osnovna šola s telovadnico.

Svetniki so po skrajšanih postopkih potrdili spremembe Odloka o ulicah v Novem mestu in na območju Krajevne skupnosti Žabja vas za novo ulico, kjer se je začela gradnja individualnih hiš in dvojčkov, sprejeli ime Sončna pot.

PREMOŽENJSKOPRAVNE ZADEVE

Na področju premoženjskopравnih zadev so svetniki status grajenega javnega dobra lokalnega pomena podelili nepremičninam v katastrskih občinah Potov Vrh, Gabrje, Zagorica, Smolenja vas in Zajčji Vrh, status grajenega javnega dobra lokalnega pomena pa odvzeli nepremičninam v katastrskih občinah Daljni Vrh, Ragovo in Potov Vrh.

Potrdili so še povečanje premoženja Javnega stanovanjskega sklada Mestne občine Novo mesto v vrednosti 206 tisoč evrov s prenosom pet občinskih stanovanj v fond sklada, za uskladitev z veljavno zakonodajo pa sprejeli predlog spremenjenega Odloka o merilih za izdajo soglasij za obratovanje v podaljšanem obratovalnem času gostinskim obratom in kmetijam. Seznanili so se s poročilom o opravljenem nadzoru nad porabo proračunskih sredstev Mestne občine Novo mesto, namenjenih neprireditnim organizacijam in ustanovam za leto 2023 in s poročilom pregleda poslovanja Osnovne šole Bršljin v lanskem letu. Sprejeli so dopolnitve Načrta ravnanja s stvarnim premoženjem za letošnje leto in se seznanili z letnim poročilom dela za lansko leto in letnim programom dela Nadzornega odbora Mestne občine Novo mesto za letošnje leto ter s končnim poročilom o opravljenem nadzoru nad ravnanjem s stvarnim premoženjem v Mestni občini Novo mesto v letu 2023.

KADROVSKE ZADEVE

Na področju kadrovskih zadev je občinski svet za predstavnico ustanovitelja v svet Osnovne šole Dragotina Ketteja imenoval Lidijo Žalec za mandatno obdobje štirih let, v svet Glasbene šole Marjana Kozine Novo mesto Mateja Burgerja, v svet Svetovalnega centra za otroke, mladostnike in starše Novo mesto Stanislava Ilarja, v svet zavoda Osnovne šole Bršljin Darjo Brudar, Jasno Kos Plantan in Jožefo Šepetavc, v svet zavoda novomeškega doma starejših občanov Meto Retar Kramar ter v svet Zdravstvenega doma Novo mesto Evo Filej Rudman, Ivana Kralja in Matejo Ribič. Svetniki so podali tudi pozitivno mnenje Jasmini Hidek, kandidatki za ravnateljico javnega zavoda Osnovna šola Brusnice za petletno mandatno obdobje, Maji Skubic Avsec, Martini Kralj in Francu Mežiču, kandidatih za ravnatelja Srednje šole za gostinstvo in turizem zavoda Grm Novo mesto – Center biotehniške in turizma, Damjani Gruđen, kandidatki za ravnateljico Srednje gradbene, lesarske in vzgojiteljske šole na Šolskem centru Novo mesto, ter Katji Hrovat, kandidatki za ravnateljico Višje strokovne šole na Šolskem centru Novo mesto.

PRISPEVKI SVETNIŠKIH SKUPIN

UPRAVLJANJE (!) MESTNEGA JEDRA

V zadnjem času smo priča zapiranju še nekaterih od preostalih trgovin v novomeškem mestnem jedru. Upadanje predvsem trgovske dejavnosti lahko v tem delu Novega mesta spremljamo že dolgo. Že kmalu po odpiranju prvih nakupovalnih središč smo lahko zaznali ta pojav, ko pa se je teh pojavilo več, so se razvijali in med seboj tekmovali, pa se je ta pojav samo še pospešil. Zagotovo je k temu nekoliko pripomoglo tudi zaprtje Glavnega trga za promet, a težave so bile že veliko prej. Zavod Grem v mesto se je z oživiljanje mestnega jedra aktivno ukvarjal že pred prenovo Glavnega trga in Rozmanova ulice, ko je organiziral odmevne in odlično obiskane dogodke Noč nakupov.

Ko se je odločalo o prometni ureditvi v mestnem jedru, smo bili v tedanjem svetu Krajevne skupnosti Center, ki sem mu predsedoval, za zaprtje prometa na Glavnem trgu. Ampak tako stališče smo izrecno pogojevali s tem, da bo to zahtevalo aktivno upravljanje mestnega jedra. Do tega ni nikoli zares prišlo.

Moje osebno stališče je še vedno enako. Zaprtje Glavnega trga za promet je odprl res lep, velik in dostopen prostor, ki omogoča številne dejavnosti za vse. Za pešce in kolesarje je odprl velik prostor za druženje, obenem pa je prinesel izzive, kaj ljudem ponuditi, da bodo na Glavni trg prišli. Pogosto slišimo, da je

težava pomanjkanje parkirišč. Zagotovo k rešitvi pomanjkanje parkirišč ne pripomore, prepričan pa sem, da to ni glavna težava. Samo pogledjmo obiskanost nekaterih dogodkov, ki jih organizira Mestna občina Novo mesto, kot so Odprt kuhna, Teden cvička oz. Cvičkarija, Advent v Novem mestu ... takrat je obiskovalcev polno in težav s parkiranjem nimajo. Zakaj? Ker si v mesto želijo!

Ne pozabimo še na eno dejstvo. Če upoštevamo samo prebivalce krajevnih skupnosti Center, Majde Šilc in Kandija-Grm, potrebuje okrog 4.000 Novomeščank in Novomeščanov največ 10 minut peš od svojega doma do Glavnega trga. Toliko, kolikor potrebujemo, da se sprehodimo po povprečno velikem nakupovalnem središču.

Ostaja torej vprašanje, kako ljudi v mestno jedro privabiti in omogočiti trgovinam, gostinskim lokalom in drugim poslovnim subjektom, da bodo s svojim poslovanjem v mestnem jedru začetek vsaj preživeli.

Nujno je treba dodati, da se s takimi težavami soočajo številna slovenska mesta in ne samo Novo mesto; vsako mesto išče sebi ustrezne rešitve. Primerne in edinstvene rešitve nujno potrebuje tudi Novo mesto.

S tem namenom sem na seji Občinskega sveta Mestne občine Novo mesto 6. februarja 2025 predlagal ustanovitev delovne

skupine za oživiljanje mestnega jedra. Sestavljali bi jo predstavniki prebivalcev, lastnikov (poslovnih) prostorov, gostincev in trgovcev ter tudi predstavniki stroke, ki so se s tovrstnimi težavami (uspešno) soočali v drugim mestih. Cilj delovne skupine bi bil pripraviti ukrepe novomeške občine za oživiljanje novomeškega starega mestnega jedra in predvideti njegovo aktivno upravljanje. »Menedžiranje« oziroma vodenje ter upravljanje po vzoru nakupovalnih središč, če želite.

Matija Škof, svetniška skupina Gibanje Svoboda

OBČINA DO LETA 2030 SPREJELA STRATEGIJO ZA STAREJŠE – ZDAJ JE ČAS ZA DEJANJA

Občina je pred kratkim do leta 2030 sprejela strategijo za starejše, s katero želi izboljšati kakovost življenja svojih starejših prebivalcev. Dokument vključuje vse ukrepe, ki naj bi se v prihodnjih letih postopoma uresničevali. Med ključnimi pobudniki strategije sem bil tudi sam kot svetnik novomeškega DeSUS-a. Prispeval sem največ predlogov za izboljšanje predloga te pomembne strategije. Na to sem zelo ponosen. Ponosen sem tudi na sodelovanje z društvi upokojencev in drugimi društvi, ki sem jih vzbudil, da so se tudi oni vključili v nastajanje tega občinskega akta.

Strategija tudi zato ni le seznam dobrih namenov, ampak predstavlja jasen načrt ukrepov, ki jih mora občina zdaj tudi uresničiti. Prvi korak je sprejetje akcijskega načrta, ki mora biti pripravljen v šestih mesecih, torej do sredine letošnjega poletja. V njem morajo biti opredeljeni nosilci posameznih ukrepov, roki za izvedbo ter potrebna finančna sredstva. Priprava tega dokumenta bo pokazala, ali so bile obljube tistih, ki so zdaj odgovorni za izvedbo, zgolj politične ali pa so jih nameravali dejansko udeležiti. Jaz jim vnaprej verjamem, da so mislili resno. Dokaz za to so številni ukrepi, ki se že izvajajo, veliko pa jih je bilo prav tako spodbujenih na mojo pobudo. Zdaj bom vztrajal, da se obljubljeno tudi uresniči.

Moje stališče je jasno – starejši si zaslužijo več pozornosti in podpore, saj smo s svojim delom in prispevkom ustvarili podlage za delo naše na več področjih zelo uspešne skupnosti. Prav je, da starejšim vrnemo vsaj nekaj od tega, kar

 Peter Žunič Fabjančič

zapuščamo mlajšim generacijam. Rad bi, da bi slednje dojele, da bo vse dobro uveljavljeno ostalo njim.

Vabim soobčane, naj mi pošljejo svoje predloge in pobude. Skupno oblikovane rešitve bodo zagotovo še boljše. Pišite mi, pošljite svoje predloge na moj e-naslov adolf.zupan@gmail.com. Trdil se jih bom uresničiti, o čemer vas bom obvestil. V naslednjih mesecih bo torej jasno, ali bo občina zaveze iz strategije udejanjila ali pa bo ostalo le pri lepih besedah. Ključno bo spremljanje ukrepov, sodelovanje z občani ter pritisk na odločevalce, da strategija ne bo ostala le mrtva črka na papirju.

*Mag. Adolf Zupan,
svetniška skupina DeSUS*

MICHELLE OBAMA JE NEKOČ IZJAVILA, DA JE NI STVARI, KI JE ŽENSKNE NE BI MOGLE DOSEČI.

Uokvirjeni citat mi je pred leti podarila hči. Imam ga na pisalni mizi, kjer mi je stalen »opomin« in navdih, da ženske zmoremo veliko. Predvsem zmoremo veliko več, kot smo si same pripravljene priznati.

Včasih se vprašam, zakaj se ženske v splošnem ne cenimo dovolj. Ali je vzrok naše negotovosti zgolj pomanjkanje osebne samozvesti ali ima ta negotovost globlje korenine? Predvidevam, da gre za slednje. Ne smemo pozabiti, da je minilo le dobrih sto let, odkar so prve evropske države dale ženskam volilno pravico (v obdobju od 1906–1918 so bile to Finska, Norveška, Danska in Velika Britanija). Do sredine 20. stoletja smo ženske pridobile volilno pravico v skoraj vseh evropskih državah, kar nam omogoča aktivno politično sodelovanje in vpliv na oblikovanje zakonodaje. Tako vidimo, da je v številnih evropskih državah odstotek žensk v politiki visok. Evropska unija si prizadeva za enakost spolov, kar se odraža v pobudah, kot so kvote za ženske na vodilnih položajih in kampanje za povečanje njihove udeležbe v javnem življenju. Tudi na lokalni ravni, v Občinskem svetu Mestne občine Novo mesto, imamo ženske pomemben delež (več kot četrtno vseh svetnikov).

Položaj žensk se je pomembno izboljšal tudi, ko so se v 20. stoletju za ženske odprla vrata izobraževanja in zaposlovanja. Medtem ko so bile ženske nekoč omejene na gospodinjstva dela in nizko plačane poklice, smo danes prisotne v vseh sektorjih gospodarstva.

Čeprav se ženske soočamo s številnimi izzivi, smo še vedno žene, mame, sestre,

prijateljice ..., kot so bile naše mame in generacije pred njimi. Tudi nas še vedno vodi predvsem srce in ne zgolj um. Menim, da je to tisto nekaj, kar nas dela posebne, kar nas dela ranljive, a hkrati močne takrat, ko je to potrebno. In ko moramo biti močne, si lahko za zgled vzamemo številne ženske, ki so se zapisale v zgodovino, kot so: Kleopatra, Elizabeta I., Marija Terezija, Coco Chanel, Marie Curie, mati Terezija, Ivana Kobilca ... Seznam bi bil lahko precej dolg. Naj nas vse motivira in vodi notranji glas, razvijajmo ga, zaupajmo mu in naredimo vse najbolje, kolikor je le mogoče. In ne pozabimo nase. Samo tako bomo zadovoljne, ustvarjalne in v oporo tistim, ki nas potrebujejo in cenijo našo pomoč.

*Vesna Vesel,
Lista Gregorja Macedonija*

DOLŽNI SMO LJUDEM DATI UPANJE, DA SE BODO TEŽAVE REŠILE

Nova Slovenija ponovno vloga šest zakonov za omejevanje medvrstniškega nasilja, reševanje romske problematike in aktivnejše vključevanje ranljivih skupin v družbo.

Že poleti 2023 je 11 županov predlagalo zakonske rešitve, ki so bili podprte s 30 tisoč podpisov občanov, da bi vendarle nekaj premaknili. Koalicija je to zavrnila z obljubo, da bo do konca leta predlagala svoje rešitve. Ker se to ni zgodilo, je NSi sredi leta 2024 vložila svoj sveženj zakonov. Vladna koalicija jih je zavrnila, do danes pa ni storila ničesar.

Namesto tega se dogajajo še večje težave. Ljudje kličejo, pišejo in si želijo ukrepov. Opozarjamo na nov incident v Beli krajini, ko je morala v Metliki vrata zapreti državna institucija, Center za socialno delo, ker se boji teh posameznikov. Da se morajo zaposleni v državni ustanovi bati za svoje življenje, je nedopustno.

Naši predlogi seveda ne bodo rešili vseh težav, so pa dober začetek reševanja nasilja in integracije. Če jih koalicija ne bi blokirala, bi lahko že skoraj dve leti spremljali napredek na tem področju. V Novi Sloveniji ne bomo obupali, tudi če koalicija ponovno zavrne naše predloge. Zastopamo jasno izraženo voljo ljudi in nekoč bo morala biti uveljavljena!

Ljudem na Dolenjskem, Kočevskem, v Beli krajini in Posavju želimo sporočiti, da obstaja v Ljubljani politična stranka, ki jih razume, jih podpira, ima rešitve in se zaveda, da jim je treba zagotoviti

varnost. Obiskali bomo vse občine, kjer so ti problemi izjemno hudi – Šentjernej, Škocjan, Novo mesto, Metlika. Srečali se bomo z ljudmi, jih poslušali in jim dali upanje. To smo jim dolžni.

*Marko Dvornik,
svetniška skupina NSi*

ENAKOPRAVNOST ŽENSK NI LUKSUZ

Slavenka Drakulić: »Ženske pravice niso nikoli za vedno.« Marec je mesec žensk. Mesec, v katerem ženske praznujemo kar dva praznika, dan žena in materinski dan, zato ima poseben, ženstveni pridih. Čeprav so ženske zelo pomemben del družbe, pa se v modernem svetu še vedno pogovarjamo o boju za enakopravnost spolov, saj ta žal še vedno ni realnost, vsaj ne na vseh področjih življenja. Res je, da drugačnost med žensko in moškim pomeni medsebojno dopolnjevanje in da eni brez drugih pravzaprav ne moremo. Pa vendar je nujno potrebno, da so kljub svojim različnim vlogam v življenju ženske in moški enakovredni in enakopravno obravnavani.

Ženske imajo v sodobnem življenju veliko vlog: ustvarjajo kariero, hodijo v službo, skrbijo za družine, so matere, življenjske sopotnice in prijateljice. Kljub naporu v preteklosti in doseženemu boljšemu položaju v družbi pa ženske žal še vedno mnogokrat niso enakopravno obravnavane. Sicer so v številnih državah po svetu zakonsko emancipirane, pa vendar so v karierni in zasebni sferi mnoge še ujetе v miselnost patriarhata. Ko se je zgodil prehod v demokratično družbo, so te z zakonom zagotovljene pravice sicer ostale, to pa je razlog, da današnje mlajše generacije odrasčajo v prepričanju, da je to od nekdaj tako in da so te pravice zdaj za vedno izbrane. Vendar pa to v resnici ne drži. Še vedno je pogost pojav, da je žensk manj na vodilnih položajih, manj prisotnih v politiki, velikokrat so za enako delo slabše plačane in imajo manj možnosti za karierno napredovanje, reproduktivna pravica žensk je v številnih državah še vedno postavljena pod vprašaj, položaj žensk pa se retradicionalizira. Ženske pravice so vedno izpostavljene spremembam, niso za vedno in zanje se je potrebno vedno znova boriti, ženske pa ob tem velikokrat nimajo druge možnosti, kot da si jih izborijo same. Potrebna sta vztrajnost in pogum za to, da si ženska dovoli biti to, kar je, da si upa povedati in zagovarjati svoje pravice in želje, zato ji je treba dati glas, da se svobodno izrazi, ima svoje mnenje in možnost, da doseže popolno enakopravnost v družbi.

Poskrbeti moramo, da prihodnje generacije vzgajamo v duhu spoštovanja lepote in modrosti žensk, da s svojim dobrim zgledom učimo naše otroke spoštovanja enakopravnosti ter da se spodbujajo dostojanstvo, moč, lastno mnenje in ideje ženske v družbi.

*Eva Filej Rudman,
svetniška skupina Slovenske demokratske stranke*

NOVO MESTO – PRENOVLJENO, A ZAPUŠČENO

Ali smo s prenovo res rešili staro mestno jedro? Je prenova sama po sebi dovolj, če ni življenja? Kje so trgovci in obiskovalci? Zakaj je trg, ki ga je že Valvasor ocenil za najlepšega na Kranjskem, tako prazen? Mestno jedro sicer zaživi ob prireditvah, ki so običajno dobro obiskane. A to so le enkratni dogodki – mesto za trenutek oživi, nato pa se že naslednje jutro znova sprazni. Še več, od prireditve imajo koristi predvsem organizatorji, obstoječi ponudniki na Glavnem trgu pa le malo. Pred leti je uspešno deloval Zavod Grem v mesto, ki je organiziral odmevne dogodke, od katerih so imeli koristi vsi ponudniki na trgu. Sedaj tega že nekaj let ni več. Škoda.

Pred dnevi je ugledni potovalni medij Wanderlust, britanski popotniški velikan z najdaljšo tradicijo, sestavil lestvico najboljših 25 destinacij »Good to go list 2025«, vrednih obiska v letu 2025. Na tem seznamu je tudi Slovenija z Novim mestom, Novo Gorico, letošnjo evropsko prestolnico kulture, ter Ptuj in Piran. Brez dvoma prestižna družba. Pri Novem mestu je izpostavljena 660-letnica ustanovitve mesta, ki jo praznujemo letos, pa seveda največje svetovno najdišče situl in prireditve, kot so Praznik situl, Jazzinty ... Poleg Novega mesta je predstavljen tudi grad Otočec, naš dolenjski ponos. Vsekakor je taka ugledna nagrada razlog za veselje, ki pa pred nas postavlja velike izzive, posebej ob morebitnem povečanem obisku dolenjske prestolnice. Kakšen vtis bomo naredili na morebitne turiste? Mesto je kulisa, veduta, dušo pa mestu vdihnemo ljudje. In teh v našem dragem mestu, žal, ni.

Kaj narediti, da našemu lepemu mestu vdihnemo življenje? Potreben je načrt ukrepov, najprej za privabljanje ponudnikov, v nadaljevanju pa tudi obiskovalcev. Zagotovo obstajajo primeri dobrih praks oživitve starih mestnih jeder, ki bi bili prenosljivi tudi k nam. Poleg Novega mesta ima svoje izzive tudi grad Otočec, najprej v zagotavljanju reda na brežinah reke Krke, kjer se, predvsem poleti, izvajajo

različne aktivnosti, ki h takemu kulturnemu spomeniku zagotovo ne sodijo. Zato v svetniški skupini SLS predlagamo, da MO NM sprejme odlok, s katerim omeji oziroma prepove zadrževanje na obrežju reke Krke vsaj 1 km pred gradom Otočec in za njim.

Bog nas je bogato obdaril z vinskimi goricami, zelenimi Gorjanci, dolenjsko lepotico Krko, gradovi, starim mestnim jedrom Novega mesta ... A vse to je zaenkrat samo neizkoriščen potencial – dragulj, ki leži še na tleh in ga je potrebno pobrati.

Angleži so ga opazili, naj ga opazi tudi MO Novo mesto in naredi več za razvoj turizma.

*Jiří Volt,
svetniška skupina SLS*

PEREČA ROMSKA PROBLEMATIKA OSTAJA ZANEMARJENA

V tem članku želim odločno izpostaviti vse bolj perečo romsko problematiko, ki zahteva takojšnjo pozornost in ukrepanje. Medtem ko se okoliške občine večkrat na sejah občinskega sveta resno ukvarjajo s temi vprašanji, župan Macedoni kljub mojim večkratnim pobudam in pripombam preprosto ne uvršča točke o romski problematiki na seje občinskega sveta. Ta ignoranca je zaskrbljujoča in kaže na pomanjkanje resne zavezanosti občine k reševanju teh vprašanj.

Posledično se Odbor za spremljanje položaja romske skupnosti ne sestaja, kot bi se moral. V letu 2024 se je sestal le enkrat, in to le zaradi sprejemanja občinskega proračuna. Tako odbor kot svetniki občinskega sveta niso seznanjeni z realnim stanjem in potrebami romske skupnosti. Ta pomanjkljivost je ključna ovira za učinkovito reševanje romske problematike v naši občini.

POMANJKANJE VESTI IN ZAVRAČANJE DIALOGA

Kljub temu da sem na aprilski seji napovedal moj sestanek s predsednico države, župan ni imel niti toliko vesti, da bi napovedal tudi svojo udeležbo na tem pomembnem sestanku. Ta nezainteresiranost s strani vodstva občine jasno kaže, da ni pripravljeno prevzeti odgovornosti in se aktivno vključiti v pogovor o reševanju težav romske skupnosti.

Občina Novo mesto je zavrnila tudi mojo pobudo in s tem priložnost za ogled

urejenega romskega naselja Pušča, kjer bi lahko pogovorili z njihovimi prebivalci. Člani Romske civilne iniciative (RCI) smo se ogleda udeležili, prav tako podžupan Občine Krško, kar kaže na to, da se za vest o potrebah pri iskanju rešitev glede romske problematike širi, medtem ko naše vodstvo ostaja otopelo. Preteklost je pokazala, da je takšen ogled smiselno izvedla tudi Občina Brežice, zato bi bilo pričakovati, da tudi mi sledimo njihovega zgledu.

NEUSLIŠANE POBUDE ZA POMOČ INVALIDNEMU OBČANU

Poleg tega se obnašanje Mestne občine Novo mesto kaže tudi v ignoranci glede moje pobude za pomoč invalidnemu občanu Jožetu Pirhu. Predlagal sem, da se svetniki odredimo delu sejnine za poplačilo odmerjene dohodnine, če FURS ne stornira odločbe o dohodnini. Zavedam se, da bi občina morala o tem vprašati svetnike, in prepričan sem, da bi jim mnogi z veseljem prisluhnili in sprejeli odločitev, ki bi pomagala našemu občanu v stiski. To pobudo in odgovor občinske uprave najdete na povezavi <https://www.novomesto.si/obcina/obcinski-svet/vprasanja--pobude-in-pohvale/2023031008471409/2025011408523173/>

Neupoštevanje takšnih pobud samo potrjuje pomanjkanje pristnega interesa za blaginjo vseh naših občanov, zlasti tistih, ki se znajdejo v težavah. Držati se pretežno formalnih razprav, ne da bi se resno pogovarjali o konkretnih rešitvah, je nedopustno.

Mestna občina Novo mesto se mora zbuditi in prevzeti odgovornost za stvari, ki vplivajo na njene občane. Romska problematika ni le za vladanje, pač pa je vprašanje človečnosti, socialne pravičnosti in integracije. Čas je, da se začnemo spoprijemati s temi izzivi, da aktivno delamo za izboljšanje stanja v naši skupnosti. Naši občani si zaslužijo več – zaslužijo si, da jih slišimo, da se zavedamo njihovih potreb in da aktivno iščemo rešitve.

Na koncu voščim vsem ženskam in materam ob njihovem dnevu, ki ga praznujemo marca. Vaša vloga v naši skupnosti je neprecenljiva in upam, da bomo v prihodnje še naprej skupaj delali za boljšo prihodnost vseh občanov.

*Silvo Mesojedec,
samostojni svetnik Mestne občine
Novo mesto*

Na rotovžu so predstavniki 12 občin podpisali sporazum o delovanju Skupne občinske uprave občin Dolenjske in Bele krajine, h kateri so na novo pristopile občine Šentjernej, Šmarješke Toplice in Kostanjevica na Krki.

Na županovem prednovoletnem sprejemu, ki je znova napolnil dvorano Kulturnega centra Janeza Trdine, je s širokim repertoarjem očaral vrhunski Mešani pevski zbor Pomlad.

Tradicionalni koncert novomeških simfonikov na predvečer slovenskega kulturnega praznika je bil letos posvečen 660. obletnici Novega mesta. Več kot tisoč obiskovalcev se je nastopajočim poklonilo s stoječimi ovacijami.

Podžupan Urban Kramar je od ustvarjalnih novomeških osnovnošolcev prevzel umetne noveletne okraske v obliki situl, ki vsako leto krasijo rotovž.

Advent v Novem mestu je s svojim bogatim programom ponovno segel do ljudi po vsej Sloveniji, na Glavni trg privabil več kot 50 tisoč obiskovalcev in prestolnico Dolenjske pokazal v pravi praznični luči.

Nadaljuje se gradnja večstanovanjskega objekta ob Šegovi ulici, pod katerim bo tudi garažna hiša. Urejenih bo 20 oskrbovanih najemnih stanovanj, ki predstavljajo prve tovrstne bivalne enote za starejše v Novem mestu.

Staro šola v Gabrju preurejamo v nov dvoodelčni vrtec, ki bo predstavljal pomembno novo pridobitev v kraju pod Gorjanci, v njem pa se bo lahko družilo 38 malčkov.

Na Glavni trg so za snemanje oddaje Avtomobilnost dostavili Renaultove petke, kulni avtomobili v novi preobleki pa so presenečali z živahnimi zelenimi in rumenimi barvami.

Odlični dolgoletni partnerski odnosi Novega mesta s črnogorskim mestom Hercegnovi so v Dolenjski muzej pripeljali dragoceno zbirko pravoslavnih ikon, s čimer je dolenjskega prestolnica postala prvo mesto v Evropski uniji, ki je gostilo te zaklade črnogorske kulturne dediščine.

Župan Gregor Macedoni je na sneženi praznik zaljubljenecv v družbi vinogradnikov opravil tradicionalni valentinov rez potomke najstarejše žlahtne vinske trte na svetu, ki raste na Pugljevi ulici.

Postopno nameravamo doseči samooskrbnost občine z električno energijo in zato s sončnimi elektrarnami že aktivno opremljamo javne izobraževalne ustanove, med njimi je tudi vrtčevska enota Metka.

V bolgarskem glavnem mestu Sofija je potekal vrh mreže mest B40 (Balkan Cities Network), ki je nastal na pobudo župana Istanbula in predstavlja platformo za sodelovanje lokalnih oblasti v jugovzhodni Evropi. Naša občina je prva lokalna skupnost iz Slovenije, ki je bila na podlagi predstavljenih referenc in izkušenj sprejeta v to odlično skupnost mest.

> Petra Stipančič, kustosinja arheologinja, Dolenjski muzej Novo mesto

DOŽIVETJE STEKLA 2025 V DOLENJSKEM MUZEJU NOVO MESTO

Projekt Doživetje stekla z začetkom 10. aprila 2025 in trajanjem do 18. januarja 2026 bomo obeležili s številnimi občasnimi razstavami, strokovno mednarodno konferenco, pedagoško andragoškim delavnicami, predavanji, javnimi vodstvi na razstavah in terenu ter ostalimi spremljajočimi dogodki na temo stekla.

V osrednjem galerijskem prostoru bo na ogled arheološka razstava Stekljeni svetovi, kjer bomo v sodelovanju z domačimi in tujimi sorodnimi ustanovami predstavili bogate in izjemne steklene izdelke od prazgodovine do novega veka.

V ostalih razstavnih prostorih bodo na ogled industrijski, umetniški in sodobni stekleni izdelki iz lastnih zbirk in tudi iz ostalih domačih in tujih muzejev. V projektu sodelujejo Narodni muzej Slovenije, Mestni muzej Ljubljana, Pokrajinski muzej Celje, Pokrajinski muzej Ptuj Ormož, Pokrajinski muzej Koper, Posavski muzej Brežice, Pokrajinski

Petar Hranuelli. Angeli so ljubezen v gibanju. 2020–2023 kompozicija šestih delov. Muzej antičnega stakla Zadar (Hr). 📞 Irena Jukić.

Steklene jagode s podobo človeškega obraza. Prozor, Kopolje. 3.–2. stoletje pred našim štetjem. Arheološki muzej Zagreb (Hr). 📞 Igor Krajcar.

muzej Maribor, Pomurski muzej Murska Sobota, Tolminski muzej, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za arheologijo, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Inštitut za arheologijo in dediščino, Društvo steklarjev Slovenije. Predstavile se bodo tudi tuje sorodne ustanove, in sicer Arheološki muzej Zadar, Muzej antičnega stakla Zadar, Muzej za umjetnost i obrt iz Zagreba, Arheološki muzej Zagreb. Prav izjemno je sodelovanje z muzejem stekla iz Bärnbacha (Avstrija), kjer na občasni razstavi že vrsto let gostujejo arheološki predmeti Dolenjskega muzeja.

Stekleničke za zdravila, prva svetovna vojna. Dolenjski muzej Nm. 📞 Boštjan Pucelj.

Steklo in stekleni izdelki so del vsakdanjika že od prazgodovine dalje. Steklo je izjemno krhek, a hkrati trden in estetski material. Stekljeni predmeti so, ne glede na čas, odraz izjemne spretnosti mojstrov – steklarjev. Najbolj prepoznavni in imenitni stekleni izdelki Dolenjske so zagotovo raznobarvne steklene jagode ogrlic iz starejše železne dobe, to je iz časa med 8. in 4. stoletjem pred našim štetjem. Raznovrstnost oblik in barv ter številčnost steklenih jagod nakazuje možnost lokalne proizvodnje steklenih jagod v času največjega razcveta in vzpona halštatske družbe. Arheološka razstava odpira pogled na steklene izdelke in njihov razvoj skozi čas, predvsem pa njihovo uporabnost, estetiko in pomen, saj so bili v preteklosti mnogo bolj kot danes odraz prestiža.

Posoda za slaščice, 19. stoletje. Dolenjski muzej Nm. 📞 Borut Križ.

Uporabni, umetniško obrtni ter sodobni stekleni predmeti bodo na ogled na občasni razstavi, kjer bo predstavljen izbor steklenih mojstrov iz zbirk vseh oddelkov Dolenjskega muzeja.

Projekt Doživetje stekla nudi obiskovalcu skozi prizmo časa spoznavanje estetskih, prestižnih in občudovanja vrednih steklenih izdelkov.

Steklenica z napisom »Mlekarna Novo mesto«. Dolenjski muzej Nm. 📞 Alenka Stražisar Lamovšek.

Steklena čaša za napisom Na mnoga leta. 3.–4. stoletje našega štetja. Dolenjski muzej Nm. 📞 Borut Križ.

Steklene jagode ogrlic. Novo mesto, Kapiteljska njiva in Kandija, različni grobovi. 5.–4. stoletje pred našim štetjem. Dolenjski muzej Nm. 📞 Borut Križ.

Drage občanke, cenjeni občani,
iskrene čestitke ob jubilejnim prazniku Mestne občine Novo mesto.
Hvala, da z nami soustvarjate svetlo prihodnost Novega mesta.

Župan Gregor Macedoni s sodelavci

APRILA POTI VODIJO V OLIMPIJSKI CENTER NOVO MESTO NA PRIREDITEV ŠPORTNO MESTO

Začela se je pomlad, sonce in vse toplejše vreme pa privabita na prosto vsak dan več ljudi. Simbolično bomo začetek sezone športno-rekreativnih dejavnosti na prostem pospremili tudi v Zavodu Novo mesto. Tako 12. in 13. aprila vabimo vse ljubitelje športov in drugih oblik rekreacije na prostem v Olimpijski center Novo mesto na prireditev »Športno mesto, festival športa in rekreacije«, ki bo na enem mestu povezala različne ustvarjalce s področij športa, rekreacije in zdravega načina življenja.

»Olimpijski center v Češči vasi bo za en konec tedna postal manjše športno mesto, kjer bo moč obiskati razstavišče prodajalcev športne opreme, si ogledati nekatere športne zanimivosti, se preizkusiti v katerem izmed izzivov ter tudi kaj dobrega pojesti ali popiti,« pravi direktor Zavoda Novo mesto Aleš Makovac. »Ponudniki opreme bodo predstavljali vse novosti za športe na prostem, klubi svoje dejavnosti, bazen pa bo tokrat mogoče obiskati tudi v nedeljo, ko bo vstop celo brezplačen,« dodaja v.d. vodje Olimpijskega centra Novo mesto Robert Lovrenčič.

Zavod Novo mesto pripravlja festival športa in rekreacije v sodelovanju z Atletskim klubom Krka, Kolesarskim

klubom Adria Mobil in Športno zvezo Novo mesto ter ob sofinanciranju Mestne občine Novo mesto v okviru projekta Varcities. Ime, ki si ga je domislil Srečko

Glivar iz KK Adria Mobil, je simbolično, saj bo Olimpijski center Novo mesto postal za dva dneva pravo športno mesto, sočasno pa s tem opozarjamo

Načrtovanje festivala rekreacije in športa v Novem mestu, ki je pozneje dobilo ime Športno mesto, je steklo že lani oktobra. Prvi festival se bo odvil 12. in 13. aprila v Olimpijskem centru Novo mesto.

Tomaž Grdin

na dejstvo, da je športno mesto s svojo športno infrastrukturo in vlaganji v razvoj športno-rekreativnih dejavnosti tudi prestolnica Dolenjske.

Na dvodnevem festivalu športa in rekreacije se bo zagotovo kaj našlo za vsakega ljubitelja aktivnega življenjskega sloga – od najmlajšega do najstarejšega. Društva, klubi in organizacije se bodo predstavljali s svojimi dejavnostmi, na voljo bodo napihljiva igrala, svoja vrata bosta odprla

konjeniška centra, svoje zmogljivosti boste lahko preverili v različnih športnih dejavnostih, kot je npr. met krogle. Otroci bodo lahko ustvarjali svoje medalje, prisluhniti bo mogoče pogovorom z vrhunskimi slovenskimi športniki, lahko boste stiskali pesti za svoje favorite na različnih tekmah, možno bo tudi preizkusiti športno opremo. Sobota bo z Bitko mladih stilov 12 (»Young Styles Battle 12«) tudi v znamenju enega največjih in najbolj konkurenčnih breaking dogodkov

na Balkanu za mlade, nedelja pa bo med drugim posvečena dnevu koles z Radom Trifkovičem na čelu, manjkala ne bo niti predstava Olimpijskega komiteja Slovenije Foksi in olimpijski zaklad.

Vabimo vas, da se nam na festivalu športa in rekreacije v Češči vasi pridružite 12. in 13. aprila med 9. in 18. uro. Na prireditev Športno mesto pridite v čim večjem številu peš ali s kolesom, da se boste lažje aktivno vključili v pestro paleto dejavnosti. S prvim festivalom, s katerim se bomo poklonili tudi 660-letnici Novega mesta, želimo v Zavodu Novo mesto začeti tradicijo povezovanja navdušencev nad dejavnostmi na prostem ter ponudnikov športne opreme in storitev na začetku vsake letne sezone.

OBRATOVALNI ČAS
ponedeljek-petek: 8.00-21.00
sobota: 8.00-18.00

- Za plavalce vseh starosti in ravni plavalnega znanja
- Ugodnejše cene za občanke in občane MO Novo mesto
- Več informacij (vključno s trenutno zasedenostjo bazena) na www.olimpijskicenter-nm.si

PUSTNO RAJANJE V NOVO MESTO PRINESLO SONCE

Tudi letos smo v dolenski prestolnici preganjali zimo s tradicionalnim pustnim dogajanjem, prireditvijo Pust Novo mesto. Čeprav vremenske napovedi za prvo marčevsko soboto niso bile najboljše, organizatorjev v Zavodu Novo mesto to ni ustavilo in so na Glavnem trgu v sodelovanju s partnerji pripravili pestro pustno rajanje. »Prireditev je postala že tradicionalna in izjemno veseli smo nad vsakoletno udeležbo in odličnim številom obiskovalcev. Maske so izvirne, kreativne in pestre, pri natečaju za »naj krof« pa smo letos poudarjali pomen lokalnih sestavin. Živahno rajanje na Glavnem trgu je pregnalo sive oblake in oznanilo začetek pomladi,« je izjavil Domen Bohte, vodja prireditvene dejavnosti v Zavodu Novo mesto.

Simpatične in raznolike pustne maske, ki so v staro mestno jedro vkorakale v pustni povorki z Novomeškimi mažoretami in Mestno godbo Novo mesto na čelu, so pregnale oblake in v Novo mesto prinesle sonce. Sledilo je veselo pustno rajanje z animacijskim programom v izvedbi Plesnega studia Novo mesto, s katerim so poskrbeli, da so udeležence zasrbele pete in so se naučili različnih plesov, ob tem pa se seveda neskončno zabavali. V Turistično kulturnem društvu Trškogorsko srce pa so poskrbeli za sladko presenečenje, saj so za prav vsako masko spekli krof. V sodelovanju z Dobrotami Dolenjske je potekalo tekmovanje za »naj krof«, na katerem je slavila Janja Lapuh. Seveda ni manjkal izbor za najboljše maske. Za najboljšo družinsko masko so poskrbeli Kekec & Co., za najboljšo skupinsko masko pa »mucke«. Med najboljšimi posamičnimi maskami sta zmagala »Francl pa Micka pri večerji« pred Ra, boginjno sonca, in transformerjem, 4. mesto pa so si prislužili Tito, Jovanka in pionirka. Posebna zahvala za nagrade gre našim sponzorjem

Ema Koncilija

dogodka: TIC Novo mesto, Supernovi Novo mesto, KC Janeza Trdine, Olimpijskemu centru Novo mesto, Hostlu in Bistroyu Situla, Kralju Matjažu, Escape Roomu Novo mesto, Oko My Media, Mladinski knjigi, Avto Slaku, Cineplexxu Novo mesto in Trgovini koles Smole.

RAZGLASILI NAJBOLJŠE ŠPORTNIKE LETA 2024

Hitreje, višje, dlje. To so želje športnikov, a na koncu slavi le najboljši. Najboljše v novomeški občini v letu 2024 smo razglasili v Kulturnem centru Janeza Trdine na tradicionalni, tokrat že 39. prireditvi Športnik leta.

Z laskavim nazivom najboljša športnica leta 2024 se je okitila atletinja Erika Bojanec. Med tremi kandidati za športnika leta je slavil atlet Primož Kobe (nagrado je v njegovem imenu prevzela žena Nina Kobe), kolesar Nejc Peterlin in teniški igralec Marko Retelj pa sta si razdelila drugo in tretje mesto. V izboru za najuspešnejši klub v novomeški občini je slavil Kolesarski klub Adria Mobil (nagrado je prevzel predsednik kluba Marko Lekše). Nagrade najboljšim sta podelila atletinja Lia Apostolovski in nekdanji športnik leta Novega mesta, kolesar Jani Brajkovič. S prireditvijo, ki ima že skoraj

40-letno tradicijo, želimo v novomeški občini predstaviti in popularizirati šport, športnike in športne delavce, hkrati pa se jim zahvaliti za njihov prispevek in delo v športu. »Prireditev je potekala, kot smo si zamislili, za kar se zahvaljujemo vsem sodelujočim. Ponosni smo, da ima že tako dolgoletno tradicijo,« je ob tem povedal Miran Jerman, v. d. vodje za šport v Zavodu Novo mesto. Na prireditvi, ki jo je povezoval Aleš Kirn, popestrili pa so jo dijaki Gimnazije Novo mesto in plesna skupina Plesnega studia Novo mesto, je bilo podeljenih veliko priznanj. Župan Mestne občine Novo mesto Gregor Macedoni je podelil 52 županovih priznanj športnikom in športnicam za osvojitve naslova državnih prvakov ali za nastop v slovenski reprezentanci v kadetski, mladinski ali članski kategoriji. Nagrade zaslužnim športnim delavcem za večletno aktivno delo v športu je direktor Zavoda Novo mesto Aleš Makovac podelil 24 posameznikom. Med njimi sta najvišje priznanje, zlato Bloudkovo značko za življenjsko delo za več kot trideset let dela v športu, prejela Dušan Okleščen (rokomet, planinstvo) in Leon Stipančev (košarka). Tradicionalno so podelili tudi priznanja za dosežke v 64. sezoni Delavskih športnih iger v ženski, moški in skupni kategoriji.

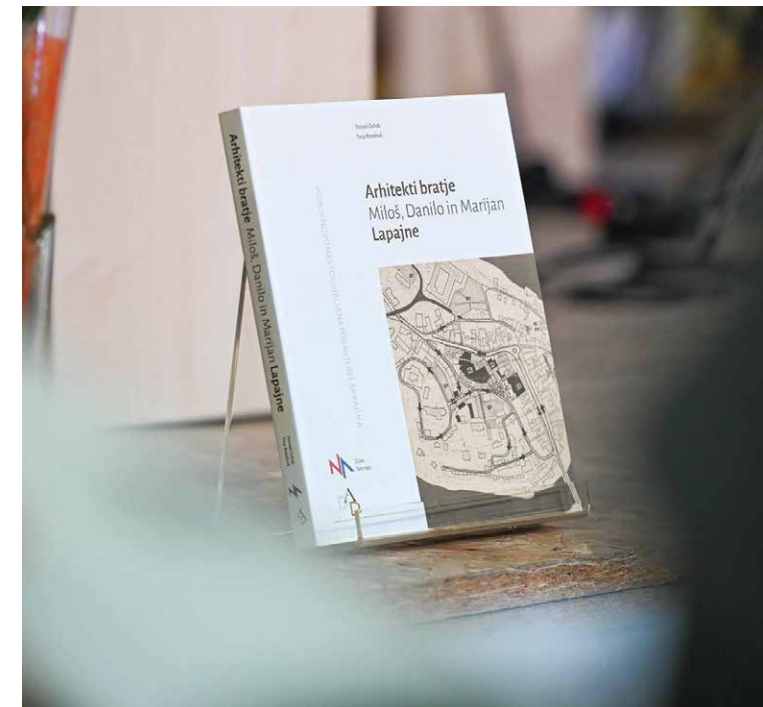
Foto Asja

KNJIŽNA NOVOST O DELU BRATOV LAPAJNE

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, Društvo Novo mesto ter Društvo arhitektov Dolenjske in Bele krajine so predstavili znanstveno monografijo o bratih Milošu, Danilu in Marijanu Lapajne, pomembno tako za lokalno kulturno zgodovino in arhitekturo kot tudi širše.

Pred slovenskim kulturnim praznikom so v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto predstavili knjižno novost, znanstveno monografijo o bratih Milošu, Danilu in Marijanu Lapajne, ki jo je Društvo Novo mesto konec lanskega leta izdalo v založniškem sodelovanju z Društvom arhitektov Dolenjske in Bele krajine. Gre za monografijo o arhitektih, urbanistih in oblikovalcih, ki so po 2. svetovni vojni pomembno prispevali k prenovi in urbanističnemu razvoju Novega mesta, z načrtovanjem stanovanjske arhitekture in javnih stavb po državi pa k splošnemu razvoju slovenske arhitekture v drugi polovici 20. stoletja. Monografija je prvi sistematični pregled njihovih izvedenih del in idejnih zasnov ter prinaša ogromno novih arhivskih podatkov in slikovnega gradiva, zato je pomembna tako za lokalno kulturno zgodovino in arhitekturo kot tudi širše.

Avtorja sta umetnostna zgodovinarja, dr. Tomaž Golob in dr. Tina Potočnik iz Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, ki sta podrobneje predstavila življenje in delo bratov Lapajne ter jih umestila v prostor in čas, s pomočjo fotografij pa smo se nostalgичno sprehodili tudi po projektih bratov, ki so zaznamovali tako novomeško mestno jedro kot tudi okolico in Posavje. Dr. Potočnik je še posebej izpostavila pomen restavracije Hotel Otočec z znamenitimi betonskimi gobastimi konstrukcijami, ki so bile novost v tistem času in so vsekakor vredne, da se ohranijo v čim prvotnejši podobi. Dr. Golob ni skrival navdušenja nad projekti v mestnem jedru, ki še vedno veljajo za kulturne lokacije in se jih še dobro spominjamo – »Ribja« oz. restavracija Pri vodnjaku z vrtom in kegljiščem, Restavracija Ekspres na Novem trgu, Hotel Kandija in Kavarna s picerijo na Glavnem trgu. Izpostavila sta še nekatere projekte poslovnih stavb, kot sta Razvojno-kontrolni center Krka ali stavba TPV GROUP, d. o. o., ter projekte novomeških stanovanjskih sosesk, kot so vrstne hiše v ulici Nad mlino in na Marofu ter bloki na Znančevih njivah in Drski.

V kulturnem programu je nastopila novomeška glasbena skupina Soareja, ki je številčno občinstvo navdušila z odlično izvedbo znanih jazz skladb, njihovim ritmom so v mladosti radi prisluhnili tudi bratje Lapajne. Z avtorsko poezijo se je predstavila mlada ustvarjalka Brina Kren, ki je recitala svoje za zdaj še neobjavljene pesmi iz cikla Stekleni smisel. Ob koncu je zbrane pozdravil tudi gospod Marijan Lapajne, najmlajši od bratov, ki je kljub svoji častitljivi starosti še vedno poln življenjskih moči, o čemer smo se prepričali tudi ob ogledu njegovih nedavnih grafičnih in fotografskih stvaritev.

Jaša Pelko

O ČEM SANJAJO PRISELJENKE? O ISTEM KOT DOMAČINKE.

Marec zaradi znanih praznikov povezuje ženske in matere celega sveta. Z različnimi dogodki ga obeležujemo tudi Novomeščanke. Mednje sodijo tudi priseljenke, žene in matere iz drugih kulturnih okolij. Kako se znajdejo v mestu, v katerem sprva ne razumejo niti besede, o čem sanjajo in česa si želijo zase in za otroke?

Fahrije in Valmire vsem priseljenkam svetujeta, da se čim prej vključijo v podobne programe. V sredini Halime Djemali, koordinatorka projekta Zmorem sama na DRPD. (Foto: M. M.)

»Mir, zdravje, osebno srečo, zaposlitev, varnost ...« so odgovorile vse tri sogovornice, Fahrije (55), Valmire (27) in Vjose (33), ki prihajajo iz Kosova. V Novo mesto so prišle nekaj let za svojimi možmi, ki jih je semkaj priklicalo uspešno dolenjsko gospodarstvo. Znašle so se v novem okolju, neznanem mestu, brez podpore svojih družin in prijateljev, brez znanja slovenskega jezika. Na Društvu za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto (DRPD) so se lanskega oktobra vključile v program socialne aktivacije+ *Zmorem sama*.

»Sprva je bilo res težko, imela sem veliko domotožje. A moj mož je tako hvalil Slovenijo in Novo mesto, da sem zbrala pogum za selitev in po dveh letih prišla za njim,« svojo zgodbo začne Valmire.

27-letnica je na DRPD spoznala še ostala dekleta in ženske iz tujejezičnih okolij, za dopoldneve na društvu pa pravi, da so njen »najljubši del dneva«. Valmire še nima otrok, popoldneve najraje preživlja na sprehodih po mestu, za Novomeščane pa pravi, da so prijazni ljudje. Nekoč bi rada postala frizerka, mogoče celo odprla svoj frizerski in

uči uspešna frizerka Anna, sicer begunka iz Ukrajine.

»S projektom *Zmorem sama* želimo ženskam iz drugih kulturnih okolij olajšati vključitev na trg dela. Potekal bo vse do oktobra 2027, udeležba je brezplačna, v program pa bomo v tem času vključili skupaj 75 žensk. Od lanskega oktobra delamo s prvo skupino 15-ih in prav ponesni smo, da se jih je že šest zaposlilo,« pojasni koordinatorka projekta, sicer ena od redkih medkulturnih mediatorok za albansko govoreče v Sloveniji, Halime Djemali z DRPD.

Po njenih besedah gospodarsko uspešna regija potrebuje vse več kadra iz drugih kulturnih okolij. Ob tem nemalokrat ostanejo socialno izključene partnerke, predvsem iz albanske jezikovne skupnosti, saj ne znajo jezika, pogosto imajo nižjo izobrazbo, nimajo nikakršne socialne mreže v novi državi ipd. Z vključitvijo v ustrezne programe lahko vse našete izzive premagajo, s čimer je na boljšem celotna lokalna skupnost.

Prva skupina tujejezičnih žensk med obiskom Slovenskega etnografskega muzeja v Ljubljani. Na društvu že poteka nov nabor 15 priseljencek. (Foto: H. D.)

Vjose je po izobrazbi pravnica, a se je z veseljem zaposlila v kuhinji DSO Novo mesto. Z družino želi ostati v Novem mestu. (Foto: M. M.)

»Ne govorim na pamet, to smo že dokazali. Podoben program smo namreč izvajali med letoma 2019 in 2022. Od 75 žensk, ki so prihajale s Kosova, iz Indonezije, Severne Makedonije, Srbije, Ekvadorja, Kitajske idr., se jih je 54 zaposlilo ali vključilo v nadaljnje izobraževanje. Podobne rezultate pričakujemo tudi tokrat; šest jih že dela v Domu starejših občanov Novo mesto,« doda Djemali.

Projekt *Zmorem sama* sofinancirata Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada plus. Po besedah Halime Djemali se proti socialni izključenosti borijo predvsem z učenjem slovenščine, saj so nekatere tu že več let, brez znanja jezika okolja pa so osamljene in brezposelne.

Program zajema marsikaj, od učenja osnov računalništva do pisanja prošenj za delo, različne oblike praktičnega usposabljanja, od pomočnic kuharjev do spoznavanja poklica frizerke, šivlje, kozmetičarke, administratorke idr. »Ključni sta individualna podpora in svetovanje. Na voljo smo jim ves čas, skupaj smo obiskali Knjižnico Mirana Jarca in polovica skupine se je z veseljem včlanila. Navdušene so bile nad Slovenskim etnografskim muzejem v Ljubljani ... Vse to krepi njihovo samozavest, pokažemo jim, da zmorejo. Delodajalci, kot je na primer DSO Novo mesto, pa so hvaležni, saj se soočajo s hudim pomanjkanjem kadra,« še pravi koordinatorka projekta.

Njenim besedam pritrdi Fahrije, ki v Novem mestu živi dobra tri leta. Doma je delala na kmetiji in ima danes tri

Del skupine se je naučil šivanja, uporabne izdelke pa bodo podarili novomeškemu domu starejših občanov. (Foto: H. D.)

odrasle otroke. 26-letna hči je ostala doma, 29-letni sin in 19-letna hči, inženir gradbeništva in bodoča medicinska sestra, pa sta odšla v Nemčijo. »Žal mi je, da nismo vsi skupaj, a takšno je življenje. Odšla sta iskat svojo srečo in delo. Jaz sem ju našla v Novem mestu,« pove nasmejana 55-letnica, ki se je kot čistilka zaposlila v DSO Novo mesto. Pravi, da se v kolektivu dobro počuti in si želi, da bi bila še dolgo zdrava in polna energije, saj v delu res uživa: »Nisem vedela, da je to zame sploh mogoče.«

V DSO Novo mesto se je kot pomočnica v kuhinji zaposlila tudi Vjose. Njen soproog je v mestu kot gradbenec delal že pet let, preden se je za selitev z danes 6-letno hčerko in 9-letnim sinom odločila še sama. Začetki so bili vsekakor težki, domotožje veliko, a tudi njej ves čas pogovora nasmeh ne izgine z obraza. »V kuhinji zna biti naporno, vse poteka hitro, nenehno je gneča, dvoizmensko delo, a meni je všeč. Od začetka je bil kakšen nesporazum, nič takšnega. Mislili so, da ne želim biti v kuhinji zaradi vonja svinjskega mesa, kar seveda ne drži. Le stres je bil prve dni prevelik zame, da mi je bilo kar fizično slabo. Danes je že dobro in zelo rada delam,« pripoveduje 33-letna pravica. Seveda si želi, da bi si nekoč našla delo v svojem poklicu, a se hkrati zaveda, da predvsem zaradi jezika še ni pripravljena zanj.

Ne le odpor do svinjine, še marsikateri stereotip velja za sogovornice, kot na primer ta, da niti ne želijo ali celo ne smejo delati, ker jim tega ne dovolijo možje. Ko jih soočimo s tem, le debelo pogledajo. »Meni je že babica na Kosovem govorila, da se moram šolati in delati, da ne bom nikoli odvisna od

Drugi del skupine se je navdušil nad poklicem frizerke. (Foto: H. D.)

moškega. Zaposlena je tudi mama,« hiti pojasnjevati Valmire, čemur priklima Vjose, ki je bila v svoji domovini zaposlena na občini.

»Zelo različno, večinoma srednješolska raven, pa tudi diplomirana pedagoginja, socialna delavka,« na vprašanje o izobrazbeni strukturi priseljencek odgovori Halime Djemali in poudari: »Vse so zelo visoko motivirane, ko jih enkrat vključimo in jim pokažemo, da lahko s svojim delom živijo bolje. In naše društvo, seveda, ne more brez učenja prostovoljstva, solidarnosti in dobrotelnosti, tako da vključujemo tudi te vsebine.«

Pred leti so tako tedanje priseljenke, danes Novomeščanke, z otroškimi oblekicami in odevicami, ki so jih sešile same, obdarile novomeško porodnišnico, Varno hišo Društva življenje brez nasilja in DRPD-jeve dnevne centre za otroke. Dobrotelnost jih je še tesneje povezala z lokalno skupnostjo.

Tudi v aktualnem programu *Zmorem sama* ne bo nič drugače. Prva skupina z marcem zaključuje in tiste, ki so se med praktičnim poukom učile šivanja, za stroji že kreirajo uporabne tekstilne izdelke za stanovalce DSO Novo mesto. Naslednji mesec bo stekel nabor kandidatov za novo skupino žensk. Gotovo tudi zanje velja, da bodo ne glede na kraj rojstva, jezik ali kulturo, na vprašanje o željah za prihodnost lastne družine in predvsem otrok odgovorile enako kot Fahrije, Valmire in Vjose: »Mir, zdravje, osebno srečo, zaposlitev, varnost ...«

SMO ŠOLA, ODPRTA ZA RAZLIČNA ZNANJA, UČENCI PA SE LAHKO KREPIJO V OSEBNOSTNI RASTI IN RAZVOJU.

Nadaljujemo z zanimivo rubriko, v kateri predstavljamo osnovne šole v naši občini. Tokrat je na vrsti Osnovna šola Drska, najmlajša novomeška osnovna šola, ki je bila ustanovljena na začetku novega tisočletja. Na vprašanja je tokrat odgovarjal David Imperl, ravnatelj Osnovne šole Drska, ki nam je podrobno orisal prve korake šole, njene aktualne naloge in prihodnje izzive.

šolskega imetja ter s prijateljskimi medsebojnimi odnosi bomo dokazovali, da šola ni nujno zoprna stvar, ampak bo vsakemu izmed nas v ponos, da smo bili nekoč njeni sestavni deli.« Takrat so si zadali cilj, da lepi in moderni stavbi vdahnejo dušo, danes pa menim, da še vedno nadaljujemo s to obljubo. Po dolgoletnem ravnateljevanju Nevenke Kulovec je dve leti ravnateljela mag. Natalija Novak, ki je nekoč zapisala: »Po hodnikih Osnovne šole Drska se je v dvajsetih letih sprehodilo nešteto korakov. Vsak od njih je za sabo pustil neizbris(a)no sled.« In da bo sled globoka, odgovorna, v dobrih odnosih in ponosna, se sedaj z opravljanjem nalog ravnateljevanja trudim drugo šolsko leto tudi jaz.

Ste del najštevilčnejše krajevne skupnosti v občini – kako pomembno je, da vaša šola diha z lokalnim okoljem, kako v praksi poteka ta simbioza?

Del mojega programa in ciljev vodenja zavoda ob predstavitvi za prevzem ravnateljskih nalog na šoli je bil čut za okolje, ki je vključen v vsakodnevno delovanje in bit šole v vsebinah obveznega in nadstandardnega programa dela. Menim, da mora biti prepoznavno delovanje in povezovanje šole v njenem ožjem in širšem okolju. Simbioza povezovanja se izkazuje v ohranjanju in krepitvi sodelovanja z organizacijami in društvi znotraj MO Novo mesto in širše s področja kulture, športa, prostovoljstva, podjetništva, socialnega varstva in z drugimi društvi. Dobro sodelujemo s KS Drska. Poleg javnih prireditev za starše učencev naše šole učenci sodelujejo na prireditvah v organizaciji KS Drska. V sodelovanju z njimi in z MO Novo mesto smo nabavili otroška igrala, ki so vedno dostopna za vse obiskovalce. Zato izrekam prijazno prošnjo, da tudi vsi obiskovalci šolskega prostora in objektov z vsem ravnaajo spoštljivo in v luči dobrega gospodarja. Na šoli že dlje časa delujemo v nekaterih projektih in smo aktivni v dejavnostih, s katerimi bomo nadaljevali tudi v prihodnje: Rastoča knjiga, Ekošola, Zdrava šola, glasilo Iskrice, projekti s knjigo, druženje mlajših in starejših učencev, humanitarne dejavnosti, dejavnosti s področja podjetništva ... Tako bi želel, da šola ohranja svojo prepoznavnost v lokalni skupnosti in jo krepí tudi v prihodnje kot pomemben element njene identitete.

Katere so vrednote, za katere si želite, da jih vaši učenci osvojijo do zaključka šolanja pri vas?

To enostavno vprašanje je eno pomembnejših, ki si jih strokovni delavci zastavljamo ob izvajanju vzgojno-izobraževalnega procesa. Odgovor pa je kompleksen. Zapisan je v razvojnem načrtu šole, nanj pa vpliva prav vsak zaposleni, še bolj pa strokovni delavci in tudi starši. Vsi skupaj smo odgovorni za to, kaj želimo, da bi otrok znal in kakšen naj bi bil. Seveda je osrednja storitev vzgojno-izobraževalnega zavoda

Peter Žunič Fabjancič

učenje in poučevanje ter s tem pridobivanje znanja. Zavedati pa se moramo, da so pomembne tudi vrednote, s katerimi učenec zapusti našo šolo. Upam, da vse to dosegamo v naših prednostnih nalogah in temeljnih ciljih ter z vizijo in poslanstvom šole. Dejal bi, da smo šola znanja, razvijamo čut za okolje, sprejemamo drugačnost, stremimo k razvijanju dobrih medsebojnih odnosov, podpiramo osebnostni razvoj pri učiteljih ter krepimo osebnostno rast pri učencih, skrbimo za zdravje, vzpodbujamo nadarjenost pri učencih in razvijamo tudi ostale vrednote. Pomembno je poudariti tudi pravično vzgojno delovanje na šoli z enakimi merili in pravili za vse ter čutom, da učence pripravljamo na sprejemanje odgovornosti za svoja dejanja in opravljanje svojih nalog.

Kako pomembno je za vas, da šola podpira individualnost otroka, da razvijejo svoje sposobnosti?

Da na šoli podpiramo individualnost otrok v smeri razvijanja njihovih sposobnosti, imamo opredeljeno v viziji in poslanstvu šole in je hkrati to del odgovora, kaj naj otrok zna, ko zapusti našo šolo. Smo šola, ki je odprta za različna znanja, kjer se učenci lahko krepijo v osebnostni rasti in razvoju, kajti vsi skupaj sprejemamo drugačnost. Zavedamo se različnih sposobnosti in znanj učencev, učencem s posebnimi potrebami omogočamo prilagoditve pri premostitvi njihovih primanjkljajev in obenem omogočamo razvoj nadarjenosti pri posameznih učencih.

Na katerih tekmovanjih se po navadi vaši učenci najbolje izkažejo in kako to njihovo udejstvovanje podpirate?

Naši učenci vsakoletno dosegajo številna bronasta, srebrna in zlata priznanja tako na šolskih, regijskih kot tudi državnih

tekmovanjih. Mogoče lahko opredelim, da smo uspešnejši v športnih tekmovanjih in tekmovanjih iz naravoslovnega področja (matematika, fizika, računalništvo, astronomija ...). Uspešni smo tudi na družboslovnih področjih, vendar je teh tekmovanj mnogo manj kot naravoslovnih. Učence podpiramo s pripravami in vključevanjem na tekmovanja, z dodatnim poukom, interesnimi dejavnostmi, z urami, ki jih namenimo za delo z nadarjenimi, in z organizacijo dela v času izvedbe tekmovanj.

Kateri so glavni izzivi za šolo v prihodnje, ste zadovoljni s pogoji za delo?

Menim, da bomo v prihodnosti kot družba postavljeni pred mnoge izzive. Tako hitro, kakor se vnašajo spremembe v družbo v zadnjih desetletjih (tehnologija, znanje, telefoni, računalniki, potovanja, zakonske podlage, pravilniki in normativi, pravice vsakogar in vseh, pretiravanja v marsičem ...), se niso nikoli v vsej človeški zgodovini. Kljub stalnim spremembam v družbi in spremembam v vzgojno-izobraževalnem procesu bomo svoje delo prilagajali zakonskim spremembam in prihajajočim izzivom, ki se nam obetajo. Vse to v smeri najboljšega počutja naših otrok in njihovega pridobivanja znanja ter osvajanja vrednot, da jih opolnomočimo za njihovo nadaljnje izobraževanje in življenje nasploh. S pogoji za delo smo zadovoljni. Se pa že občuti, da je stavba v tretji dekad delovanja, zato zahteva že prenove, popravila in investicije za njeno optimalno delovanje. Skratka, vsem nam želim: »Osnovna šola Drska, srečno.«

ŠTEVILNE ELEKTRONSKE VLOGE ŠIRIJO STORITVE OBČINE

Na spletni strani Mestne občine Novo mesto »novomesto.si« občanom ponujamo številne vloge, ki jih lahko vlagatelji oddate po spletu, in sicer popolnoma elektronsko (brezpapirno). Za oddajo vlog potrebujete le pametno napravo, kot sta računalnik ali mobilni telefon, dostop do spleta in digitalno identiteto, prednost tovrstnega vlaganja pa je tudi hitrejša obravnava vlog, slednje so običajno tudi cenovno ugodnejše.

Občani lahko oddate več kot 25 različnih elektronskih vlog, med najpogostejše vloženimi pa so:

- izdaja lokacijske informacije,
- pomoč občine ob rojstvu otroka,
- informacije javnega značaja,
- potrdilo o predkupni pravici,
- odmera komunalnega prispevka,
- nakup, prodaja, menjava in najem zemljišč/-a v lasti občine.

Prednosti elektronskih vlog so:

- Obrazec elektronske vloge se samodejno predizpolni s pravilnimi uradnimi osebnimi podatki ali podatki o podjetju, kar vlagatelju prihrani veliko časa.
- Vlagatelji lahko preverja status vloge že v procesu njene obravnave.
- Oddaja elektronske vloge omogoča prihranek pri plačilu upravne takse.
- Obisk pošte ali občine ni potreben, prav tako ni potrebno tiskanje dokumentov.
- Odločitev upravnega organa lahko vlagatelji prejmete v elektronski obliki (brezpapirno).

Kako oddati elektronsko vlogo

1. Na portalu e-Uprava ali portalu SPOT ali na spletni strani Mestne občine Novo mesto kliknete na vlogo, ki jo želite oddati.
2. Pri vpisu izkažete svojo digitalno identiteto, za kar lahko uporabite digitalno potrdilo (kot za spletno banko); smsPASS; osebno izkaznico (mobilna aplikacija ali čitalnik kartic); Halcom One; Rekono in podobno.
3. Elektronska vloga se predizpolni s podatki iz uradnih evidenc. Če je potrebno, dodate priloge in določite, kam želite prejeti odločitev organa ter na kakšen način.
4. Če gre za plačljivo vlogo, po spletu plačate upravno takso.

Fizične osebe lahko elektronske vloge oddate na državnem portalu eUprava.

QR-povezava:

Pravne osebe lahko elektronske vloge oddate na državnem portalu SPOT.

QR-povezava:

CENTER ZA ALTERNATIVNO REŠEVANJE SPOROV NOVO MESTO

KAJ JE MEDIACIJA?

Mediacija je prostovoljen, hiter, zaupen in **učinkovit način reševanja sporov**. V mediaciji stranki ob pomoči mediatorja poskušata doseči mirno rešitev spora.

KDO JE MEDIATOR?

Mediator je strokovno usposobljena nepristranska tretja oseba, ki vodi mediacijo. Njegova vloga je, da strankama pomaga prepoznati njune interese, z namenom doseči rešitev, ki ustreza obema. Veliko ljudi zamenjuje mediatorja s sodnikom oziroma nekom, ki bo o sporu odločil. Nasprotno, namen mediatorja je, da stranki vodi k sporazumni rešitvi spora.

Mediator s svojo neodvisnostjo skrbi za nepristransko, mirno in zakonito reševanje sporov.

PREDNOSTI MEDIACIJE

- Prihranek časa in denarja.
- Rešitev spora, sprejemljiva za obe stranki.
- Neformalnost postopka.
- Možnost aktivnega sodelovanja in vpliva na postopek.
- Strokovno sodelovanje tretje nevtralne osebe ves čas postopka.
- Zaupnost postopka.
- Prostovoljno sodelovanje v postopku.
- Izvršljivost sklenjenega dogovora.

»Razreševanje konfliktov je bogata naložba v uspešnost, dobre odnose in zdravje.«
(Kitajski pregovor)

KDO PLAČA STROŠKE?

Prve tri ure so **brezplačne**, saj krije stroške Mestna občina Novo mesto (velja za spore, v katerih ima ena od strank prebivališče ali sedež v novomeški občini).

Večina sporov se reši v prvih treh urah, in sicer na enem ali dveh srečanjih.

ZAKAJ MEDIACIJA?

V pravnem smislu so spori pogosto zapleteni, sodni postopki strogo formalni in praviloma dolgotrajni. O sporu odloči sodnik.

Mediacija strankama omogoča, da pri oblikovanju rešitve njunega spora aktivno sodelujeta, pri čemer ju skozi postopek vodi mediator.

Rezultat mediacije je rešitev, prilagojena posameznemu primeru in sprejemljiva za obe stranki.

KAKO DO MEDIACIJE?

Sami ali z nasprotno stranko naslovite vlogo na Mestno občino Novo mesto, ki jo oddate osebno ali preko elektronske pošte. Najdete jo na spletni strani novomesto.si.

Za dodatne informacije se lahko obrnete na koordinatorko.

KONTAKT

mediacija@novomesto.si
07 39 39 242

URBANMAKERSPACE: PROSTOR ZA INOVACIJE IN TEHNOLOŠKI NAPREDEK V NOVEM MESTU

V sodobnem svetu, v katerem tehnologija in inovacije igrajo ključno vlogo pri razvoju družbe, postaja vse pomembnejše ustvarjati okolja, ki spodbujajo kreativnost, znanje in napredek. Mestna občina Novo mesto je to potrebo prepoznala in ustvarila UrbaNMakerspace, inovativni prostor, namenjen razvoju naprednih tehnoloških rešitev. Ta prostor omogoča manjšim podjetjem podporo za razvoj njihovih idej in tudi zelo spodbuja mlade generacije k raziskovanju in učenju o najnovejših tehnologijah. UrbaNMakerspace je postavljen kot središče, v katerem se srečujejo podjetništvo, izobraževanje in tehnološki napredek, ter tako ustvarja platformo za trajnostni razvoj občine. Za njegov organizacijski in vsebinski okvir skrbi Razvojni center Novo mesto.

Podpora malim podjetjem: Inkubator za inovativne ideje

UrbaNMakerspace se nahaja na Novem trgu v Novem mestu, v 3. nadstropju poslovne stavbe (nad Telekomovim centrom). Ena izmed ključnih nalog UrbaNMakerspacea je podpora malim podjetjem, ki si prizadevajo za razvoj inovativnih rešitev. Prostor je razdeljen na posamezne pisarne, ki nudijo idealno okolje za manjša podjetja, start-up projekte in samostojne podjetnike. Ti prostori so zasnovani tako, da omogočajo ne le delo, temveč tudi sodelovanje med podjetji, kar spodbuja izmenjavo idej in mreženje.

Mala podjetja pri zagonski fazi pogosto naletijo na izzive, zato UrbaNMakerspace v sklopu Razvojnega centra Novo mesto ponuja tudi dostop do napredne opreme, kot so 3D-tiskalniki, laserski rezalniki in druge tehnološke naprave, ki so sicer mnogim nedosegljive. Poleg tega podjetja lahko izkoristijo tudi strokovno podporo in mentorstvo, ki ju nudijo izkušeni mentorji Podjetniškega inkubatorja Podbreznik, kar jim pomaga pri razvoju njihovih produktov in storitev. S tem UrbaNMakerspace ne le pospešuje rast lokalnega gospodarstva, temveč tudi ustvarja okolje, v katerem se rojevajo nove visokotehnološke rešitve.

Delavnice za otroke in mladino: razvijanje tehnološkega znanja že od malih nog

UrbaNMakerspace pa ni namenjen le odraslim, temveč tudi mlajšim generacijam, ki predstavljajo prihodnost tehnološkega napredka. V okviru tega prostora se redno odvijajo različne delavnice, namenjene otrokom in mladim, na katerih se ti lahko naučijo osnov programiranja, robotike in preizkusijo druge

napredne tehnologije. Tedensko potekajo delavnice robotike, na katerih otroci spoznavajo svet zabavnega programiranja. Prav tako mladi nabirajo svoje znanje v tematskih delavnicah. V letošnjem šolskem letu so tako udeleženci programirali industrijske robote DOBOT, s pomočjo krmilnika Arduino sestavljali in programirali sortirnike barvitih bombonov Smarties ter se naučili sestavljati osebne računalnike.

Trenutno potekajo delavnice 3D-vizualizacije, v katerih mladi ustvarjajo lastne navidezne svetove, ki jih nato raziskujejo z uporabo VR-očal. Do konca šolskega leta bodo na voljo tudi delavnice z laserskim rezalnikom in 3D-tiskalnikom, kar bo mladim omogočilo, da spoznajo še več različnih tehnologij. Cilj teh delavnic je spodbuditi radovednost, kreativnost in tehnično znanje pri mladih ter jih pripraviti na izzive sodobnega sveta.

Trajnostni razvoj in prihodnost visokotehnoloških podjetij

Namen UrbaNMakerspacea je ne le spodbujati trenutne inovacije, temveč tudi zagotoviti trajnostni razvoj občine. Z naložbo v znanje in tehnologijo ustvarja okolje, ki bo privabljalo nove talente in podjetja. V hitro spreminjajočem se svetu je znanje ključno za uspeh, zato UrbaNMakerspace poskuša mlade že od malih nog opremiti s potrebnimi veščinami, ki bodo v prihodnosti visoko cenjene na trgu dela.

Poleg tega UrbaNMakerspace s svojimi dejavnostmi ustvarja ekosistem, ki spodbuja nastanek novih visokotehnoloških podjetij. S kombinacijo podpore za mala podjetja in izobraževanja mladih Mestna občina Novo mesto postavlja temelje za prihodnost, v kateri bodo tehnologija in inovacije vodilni gonilniki razvoja. S tem pristopom UrbaNMakerspace ne sledi le potrebam današnjega časa, temveč pripravlja tudi podlago za prihodnje generacije, ki bodo oblikovale svet tehnologije.

Zazrti v prihodnost

UrbaNMakerspace je edinstven projekt, ki združuje podporo malim podjetjem, izobraževanje mladih in razvoj tehnoloških rešitev. Z zagotavljanjem prostora, opreme in znanja ustvarja okolje, v katerem lahko vsakdo – od otrok do podjetnikov – najde svojo pot do uspeha. V času, ko je tehnologija vseprisotna, je UrbaNMakerspace pravi primer, kako lahko lokalne skupnosti vlagajo v prihodnost ter spodbujajo trajnostni razvoj in inovacije. Z njegovo pomočjo Novo mesto postavlja temelje za svet, v katerem bosta znanje in tehnologija vodilna gonilnika napredka.

S PROSTOVOLJKAMI V MESTO NA KAVICO

Ena ključnih prioritet projektov, sofinanciranih iz evropskih sredstev Lokalne akcijske skupine Dolenjske in Bele krajine, je trajnost. Zato smo bili veseli novice, da kombinirano vozilo, ki ga je Območno združenje Rdečega križa (OZRK) Novo mesto kupilo s pomočjo sofinanciranja iz projekta »Integrirana mreža paliativne oskrbe in nevladnih organizacij«, služi svojemu namenu.

OZRK Novo mesto je uspelo oblikovati skupino prostovoljk, ki svoj prosti čas namenjajo popestritvi življenja stanovalcev v Domu starejših občanov v Novem mestu (DSO Novo mesto). Začele so štiri, sedaj jih je že 12. Pomagajo pri prevozu oseb, tudi tistih, ki so na vozičku, in jim s tem omogočijo, da se udeležijo verskih in kulturnih dogodkov v mestu in tudi izven njega. Zadovoljstvo oskrbovancev, ko se odpeljejo na kavico v nakupovalno središče, opravijo manjše nakupe v trgovinah in lekarni ali se celo odpeljejo na krajši izlet, je neizmerno. Veliko se je dogajalo tudi v času praznovanja božiča in novoletnih praznikov. Prostovoljke so za oskrbovance organizirale peko medenjakov, praznične dni pa so jim polepšale še z ogledom okrašenega Glavnega trga, drsališča in seveda s »kuhančkom«, ki je obvezen za ta čas. Lani so bile prostovoljke prisotne na več kot 120 dogodkih in so skupaj opravile več kot 470 prostovoljnih ur.

Prostovoljke se vsak mesec srečujejo na sestankih, na katerih načrtujejo in se usklajujejo pri delu z oskrbovanci DSO Novo mesto. Vsaka od prostovoljk pove, da rada zahaja v DSO, kjer se družijo z oskrbovanci, pa tudi ti jih že dovolj poznajo in se jih vedno razveselijo.

V sodelovanju z LAS Dolenjska in Bela krajina OZRK Novo mesto in Dom starejših občanov Novo mesto pripravljata nove vsebine, s katerimi želita oživiti prostovoljstvo predvsem med mladimi, ki mora postati del nas ne glede na to, v katerem življenjskem obdobju smo.

Sofinancira
Evropska unija

PODELILI PRIZNANJA PROMOTORJEM ZDRAVEGA NAČINA ŽIVLJENJA

V avli Kulturnega centra Janeza Trdine je 16. januarja 2025 potekala zaključna prireditev evropskega projekta VARCITIES, v okviru katerega Mestna občina Novo mesto v Olimpijskem centru Novo mesto razvija programe in dejavnosti, ki prispevajo h gibanju otrok, mladostnikov, starejših in drugih ciljnih skupin, in sicer s poudarkom na ranljivih skupinah prebivalstva. Na prireditvi za predstavnike organizacij, ki so sodelovale pri soustvarjanju vsebin v olimpijskem centru, je vodja projekta VARCITIES Peter Geršič z ustvarjalno pomočjo ilustratorja Izarja Lunačka predstavil ključne dosežke petletnega projekta, podžupan Mestne občine Novo mesto Urban Kramar pa je podelil priznanja najbolj zavzetim promotorjem zdravega načina življenja. Za glasbene presežke sta poskrbela violinist Marijan Dović in kitarist Mihael Hrustelj, združena v duetu »Umetnost desetih strun«.

programi in sodobnimi tehnološkimi prijemi in na naravi temelječimi rešitvami. Je del mnogih projektov, v katerih sodelujemo z drugimi evropskimi mesti in se od njih učimo, upamo pa si reči, da je vedno bolj pogosto tudi obratno – da se drugi učijo od nas,« je v pozdravnem nagovoru poudaril podžupan Urban Kramar in se udeležencem zahvalil, da so s svojimi aktivnostmi občanke in občane ter obiskovalce od drugod privabili, da zdravo in kakovostno preživljajo prosti čas v vrhunskih športnih objektih, umeščenih v lepo naravno okolje.

V okviru projekta VARCITIES je občina v Olimpijskem centru Novo mesto izvedla pet sklopov vizionarskih rešitev: z avtohtonimi drevesnimi vrstami je ozelenila in regenerirala degradirano območje nekdanjih vojaških skladišč v Češči vasi; vzpostavila je trim stezo in čutno gozdno pot za slepe in slabovidne; kupila bazensko dvigalo za invalide in druge pripomočke za izvajanje programov v bazenu ter skupaj s partnerji organizirala programe in dogodke za spodbujanje gibanja in zdravega življenja; vzpostavila je digitalni sistem za upravljanje parka in razvila digitalno rešitev pametnih zapestnic za spremljanje fizične dejavnosti posameznikov in skupin. Na zaključni prireditvi so soustvarjalci in uporabniki vizionarskih rešitev predstavili svoje izkušnje z njimi in predlagali možne nadgradnje in razvoj v prihodnje.

V okviru projekta VARCITIES v Novem mestu je potekalo skupno 43 dejavnosti, ki se jih je udeležilo 2.300 udeležencev, od tega 1.200 otrok. Priznanja za izjemen prispevek k spodbujanju zdravega načina življenja v okviru projekta VARCITIES so prejeli vodja podružnice Šole zdravja Novo mesto Darinka Smrke, predsednik Društva paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja Jože Okoren, srce in duša Konjeniškega šolskega športnega centra Češča vas Branko Grubačević, predsednik Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Novo mesto Janez Kermc ter vsestranski promotor vseh oblik gibanja Rado Trifković.

Evropski projekt VARCITIES z revitalizacijo športno-rekreativnega centra v Češči vasi v središče svoje vizije postavlja državljanke in človeške skupnosti in je usmerjen v prepričanje, da bi morala v prihodnosti mesta postati popolnoma osredotočena na človeka. V okviru programa Obzorja 2020 je Mestna občina Novo mesto za projekt pridobila dobrih 510 tisoč evrov nepovratnih sredstev,

Janez Kotar

		NOVO MESTO	ZAPLEMB, KONFISKACIJA	AVTORICA	STRNIŠČE	SLOVENSKA BALERINA (MLAKAR)	FRANCOSKI ŠANSONJER (CHARLES)	PRETEKLOST	E-POŠTA
		KDOR RAD VELIKO SPI							
		BOLEZENSKA ZAPRTOST VASE							
		KLIENT							
		PESNIŠKI IZRAZ ZA DOBO, VEK				SL. KANTAVTOR (SMOLAR)	MOZOLJAVOST		
		GEORGE RUSSELL			MENIČNO POROŠTVO	KAR KAJ OZNAČUJE			
	BARVA ČLOVEŠKE KOŽE, TEN	SVILO-PREJKIN ZAPREDEK	PLEŠ PO KOROŠKO						ZBIRKA ST. ISLAND-SKEGA SLOVSTVA
SESTAVIL: PETER UDIR	MAJHEN KRATKODLAK PES S PLOSKIM GOBCEM	NEČLOVEŠKOST	PODZEMNI ŽUŽKOJED	SVETOPISEM-SKA OSEBA, PRAOČE ČLOVEŠKEGA RODU					
						NACIJA			
						ZIDARSKA ŽLICA			
RDEČA POLJSKA CVETLICA				DREVO Z OLIVAMI				PRIPRAVA Z GOSTO MREŽO ZA SEJANJE MOKE	STANE DOLANC
				VELIK SNOPIZ OMLATNE SLAME				OGOVARJANJE Z ONI	
ZELJU PODOBNA RASTLINA Z NAGUBANIMI LISTI						ŽIVAL IZ EKSOTIČNIH DEŽEL			
						VODJA USTAVEŠEV (PAVELIČ)			
PODOBA GOLEGA IN KRILATEGA MAJHNEGA OTROKA						FR. IGRALEC (DELON)			TRTA, KATERE GROZDIJE ZGODAJ DOZORI
						OSMINA KROGA			KDOR UMETNIŠKO UPODABLJA Z BARVAMI
KEMIJSKI SIMBOL ZA SAMARIJ			ANTIČNA LJUBLJANA					PALICA BOGA DIONIZA	
			PREMET PROSTO					NAJNIŽJI MOŠKI GLAS	
IZHODIŠČE KRITERIJA ZA PRESOJANJE ČESA; VIDIK								VRČU PODOBNA POSODA	
POKRAJINA V ZAHODNI SLOVENIJI								NAJHLADNEJŠI LETNI ČAS	
KANA, HENA				OZKA PEŠPOT				JAMER. KUKAVICA Z GRBASTIM KLJUNOM	
				DOBA				TULEC	
NAVOJNICA, ROLO						LUKNJA NAD PEČJO			
						PIJAČA STARIH SLOVANOV			
ZVEZDOSLOVEC								TETA, MATERINA SESTRA	
STOICIZEM					POD			ANGLEŠKI BAJESLOVNI KRALJ	

EDDA - zbirka staroislandskega slovstva; ISTNIK - luknja nad pečjo; PUTTO - podoba golega in krilatega majhnega otroka;

Geslo pošljite na naslov MO Novo mesto, Seidlova cesta 1, 8000 Novo mesto, s pripisom Križanke. Geslo križanke, svoje ime in priimek ter naslov prebivališča lahko pošljete tudi po elektronski pošti na kabinet@novomesto.si. Upoštevali bomo vse pravilne rešitve, ki bodo prispele do 5. maja 2025, in med njimi izžrebali 10 nagrajencev, ki bodo prejeli priložnostna darila.

Avtor križanke: Peter Udir

Ime in priimek:

Naslov:

Iskano geslo:

DOLENJSKI MUZEJ NOVO MESTO

v sodelovanju s slovenskimi in tujimi muzeji

Doživetje STEKLA

10. april 2025 – 18. januar 2026

Stekleni svetovi

arheološka razstava Dolenjskega muzeja
v sodelovanju z muzeji iz Slovenije, Hrvaške in Avstrije
10. 4. 2025–18. 1. 2026, Galerija

Ideja ujeta v steklo

razstava sodobnega umetniškega stekla iz zbirk
Muzeja antičnega stekla Zadar in Steklarne Bärnbach
10. 4.–31. 8. 2025, Mala dvorana

21. Novomeški likovni dnevi

razstava steklenih umetnin, ustvarjenih na koloniji 21. NLD
10. 4.–8. 6. 2025, Jakčev dom

Po poti materialne kulture – slovensko uporabno steklo

razstava uporabnega stekla
v sodelovanju z Društvom steklarjev Slovenije
12. 9. 2025–18. 1. 2026, Mala dvorana

Sijaj in barva

gostujoča razstava Muzeja za umjetnost i obrt Zagreb
3. 10. 2025–18. 1. 2026, Jakčev dom

Izbor steklenih mojstrov in iz zbirk Dolenjskega muzeja

10. 4. 2025–18. 1. 2026, avla Galerije, Ropasova hiša,
Razstava novejšje zgodovine (NOB)

Praznik situl

festival prazgodovinskega življenja in kulinarike s tematiko
stekla
13. 6.–14. 6. 2025, Marof, Glavni trg Novo mesto

Javna vodstva, delavnice, predavanja in prikazi obdelave stekla.

www.dolenjskimuzej.si

Dolenjski muzej Novo mesto
Slovenija 2025

Doživetje STEKLA
DOŽIVETJE STEKLA Glass Experience
1922 EXHIBITION

